

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Místní akční skupina a její udržitelnost ve venkovských oblastech

Bc. Lenka Hlavsová

© 2018 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Lenka Hlavsová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Místní akční skupina a její udržitelnost ve venkovských oblastech

Název anglicky

Local Action Group and its sustainability in rural areas

Cíle práce

Cílem diplomové práce je návrh možných aktivit Místní akční skupiny (MAS) pro udržitelný rozvoj venkovských regionů. Dílčím cílem bude zjistit povědomí obyvatel vybrané MAS (Sdružení splav o. s. v Orlických horách) o její činnosti a vlivu na udržitelnosti v rozvoji obce (zejména z pohledu člena MAS – obce Bílý Újezd na Rychnovsku). Dalším dílčím cílem bude zjistit vize rozvoje MAS z pohledu místních aktérů.

Metodika

Teoretická část a charakteristika prostředí bude vycházet ze studia dokumentů. Dokumenty budou analyzovány a zhodnoceny. Na základě těchto výstupů bude připraveno šetření v terénu. Kvantitativní šetření bude probíhat pomocí dotazníků na vytyčeném území. Kvalitativní šetření bude probíhat pomocí polostrukturovaných rozhovorů s aktéry působících na území zvolené MAS. Výsledky budou zhodnoceny, diskutovány a bude stanoven závěr. Osnova práce: 1. úvod 2. cíl a metodika 3. teoretická část 4. charakteristika prostředí 5. šetření v terénu 6. výsledky a diskuze 7. závěr 8. seznam použité literatury 9. přílohy

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

regionální rozvoj, udržitelný rozvoj, Místní akční skupina, venkov

Doporučené zdroje informací

- BINEK, J. a kol. Synergie ve venkovském prostoru – Aktéři a nástroje rozvoje venkova. 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2009. 98 s. ISBN 978-80-904308-0-8.
- DEMPSEY et al. The social dimension of sustainable development: defining urban social sustainability. Sustainable Development, vol. 19. issue 5. 2011. pp. 289 – 300.
- DISMAN, M. (1999): Jak se vyrábí sociologická znalost. Karolinum, Praha. ISBN: 97-8802-460-139-7
- MEZŘICKÝ, V. *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-003-8.
- PELCL, P. a kol. Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice. 1. vyd. Plzeň: CpkP západní Čechy, 2008. 63 s. ISBN: 978-80-86902-74-6.
- PĚLUCHA, M. *Venkov na prahu 21. století : venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostní ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů měst a venkova v globalizované ekonomice*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. ISBN 978-80-87197-49-3.
- SOJKA a kol., Malá encyklopedie moderní ekonomie, 5. vyd. 2004, st. 272, Libri, ISBN 80-7277-258-9
- WOKOUN, R. a kol. Regionální rozvoj. 1. vyd. Praha: Linde, 2008. 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 ZS – PEF (únor 2018)

Vedoucí práce

Ing. Pavla Varvažovská

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 9. 11. 2015

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 11. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Místní akční skupina a její udržitelnost ve venkovských oblastech" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.listopadu 2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavle Varvažovské, za odborné vedení diplomové práce, její čas a trpělivost. Dále pracovníkům MAS Splav z.s. a MAS Pohoda venkova za poskytnutí informací.

Místní akční skupina a její udržitelnost ve venkovských oblastech

Souhrn

Cílem diplomové práce na téma „Místní akční skupina a její udržitelnost ve venkovských oblastech“ je na dvou vybraných zástupcích – MAS SPLAV, z.s. a MAS POHODA VENKOVA, z.s., potvrdit nebo vyvrátit jejich udržitelný rozvoj.

První, teoretická část práce se věnuje regionální politice, vymezení venkova, programu LEADER, charakteristice Místních akčních skupin a popisu Královéhradeckého kraje.

Druhá, praktická část práce se věnuje bližšímu územnímu určení vybraných místních akčních skupin. Jejich charakteristikou a socioekonomickými ukazateli regionu Dobruška a Rychnov nad Kněžnou. Ve výzkumu byla pozornost směřována na místní občany, jaké mají povědomí o činnostech místních akčních skupin.

V závěru práce jsou zhodnoceny činnosti vybraných místních akčních skupin, jejich udržitelnost ve venkovských oblastech a jejich budoucí rozvoj.

Klíčová slova: místní akční skupina, LEADER, venkov, regionální politika, Fiche, udržitelný rozvoj, regiony, spolupráce

Local Action Group and its sustainability in rural areas

Summary

The aim of the thesis on the topic of "Local Action Group and its sustainability in rural areas" on the two selected representatives - MAS SPLAV, Z.S. MAS and comfort of countryside, Z.S. confirm or refute their sustainable development.

The first, theoretical part is devoted to regional policy, the definition of rural areas, LEADER Local Action Groups characterization and description of the.

The second practical part is devoted to a more detailed zoning designation of selected local action groups. Their characteristics and socio-economic indicators and Dobruška region Rychnov on Knezna. In research, attention was directed to the local citizens what their awareness on the activities of local action groups.

Finally, we evaluated the activity of selected local action groups, their sustainability in rural areas and their future development.

Keywords: LAG, LEADER, rural, regional policy, Fiche, sustainable development, regional collaboration

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Udržitelnost	13
3.2 Rozvoj venkova.....	15
3.2.1 Venkov, typologie venkovského prostoru	15
3.2.2 Financování rozvoje venkova, EU	17
3.3 Program rozvoje venkova 2014 – 2020	18
3.4 Leader ČR	19
3.5 Regionální politika v ČR.....	22
3.6 Mikroregion.....	23
3.6.1 Místní akční skupina MAS – leaderovský region.....	24
3.6.2 Národní síť místních akčních skupin České republiky (NSMAS).....	27
4 Charakteristika prostředí.....	29
4.1 Královéhradecký kraj	29
4.1.1 Vymezení venkovského prostoru Královéhradeckého kraje	32
4.1.2 MAS Královéhradeckého kraje	32
4.2 MAS Splav z.s.....	33
4.2.1 Charakteristika území MAS Splav z.s.	35
4.2.2 MAS Splav v programu Leader	44
4.3 MAS Pohoda venkova z.s.	50
4.3.1 Charakteristika území MAS Pohoda venkova z.s.	51
4.3.2 MAS Pohoda venkova v programu Leader.....	60
5 Šetření v terénu	64
5.1 Přípravná etapa.....	64
5.2 Sběr dat – realizační etapa.....	66
5.3 Analýza kvantitativního šetření.....	66
5.4 Kvalitativní šetření	76
6 Výsledky a diskuze	85
7 Závěr.....	87
8 Seznam použitých zdrojů	88
9 Přílohy	90

Seznam obrázků

Obrázek 1	Zobrazení prolínání pilířů udržitelného rozvoje	13
Obrázek 2	Předpokládané alokace finančních prostředků (v % vyjádření) do jednotlivých oblastí v období 2014 – 2020	19
Obrázek 3	Znázornění okresů Královéhradeckého kraje	30
Obrázek 4	Vymezení venkovských obcí Královéhradeckého kraje	32
Obrázek 5	Národní síť Místních akčních skupin – mapa České republiky	93
Obrázek 6	Přehled místních akčních skupin královéhradeckého kraje	94

Seznam tabulek

Tabulka 1	Kritéria vymezení venkovských sídel	16
Tabulka 2	Přehled vývoje iniciativ LEADER	21
Tabulka 3	Znázornění počtu obyvatel	31
Tabulka 4	Úhrnné hodnoty druhů pozemků k 31.12.2016, RnK (v ha)	36
Tabulka 5	Vývoj počtu obyvatel rychnovského okresu	37
Tabulka 6	Přehled vzdělanostní struktury	38
Tabulka 7	Volná pracovní místa	40
Tabulka 8	Významní zaměstnavatelé v okrese Rychnov nad Kněžnou	41
Tabulka 9	Plus minus matice SWOT analýzy	44
Tabulka 10	Úhrnné hodnoty druhů pozemků k 31.12.2016, Dobruška, (v hektarech)..	51
Tabulka 11	Vývoj počtu obyvatel ve městě Dobruška ve vybraných letech	52
Tabulka 12	Přehled nezaměstnanosti v ORP Dobruška k lednu 2017	53
Tabulka 13	Přehled zaměstnavatelů ORP Dobruška (nad 100 zaměstnanců)	54
Tabulka 14	Vzdělanostní struktura	55
Tabulka 15	Plus minus matice SWOT analýzy	59
Tabulka 16	Přehled Fichí a žádostí v PRV 2007 – 2013	62
Tabulka 17	Výsledky hodnocení kvality života na území MAS Splav	70
Tabulka 18	Výsledky hodnocení kvality života na území MAS Pohoda Venkova	72

Seznam grafů

Graf 1	Přehled školských zařízení	38
Graf 2	Grafické znázornění vzdělanostní struktury	39
Graf 3	Znázornění rozložení obyvatel podle věku	53
Graf 4	Znázornění zastoupení školských zařízení	55
Graf 5	Grafické znázornění vzdělanostní struktury	56
Graf 6	Porovnání zastoupení pohlaví respondentů	67
Graf 7	Znázornění % rozložení věkových kategorií respondentů	67
Graf 8	Znázornění % rozložení respondentů dle dosaženého vzdělání	68
Graf 9	Znázornění % rozložení respondentů podle zaměstnanosti	69
Graf 10	Znázornění % podílu odpovědí respondentů	72

1 Úvod

V České republice docházelo v historii k významným politickým změnám a změnám v uspořádání veřejné správy a samosprávy. Na úrovni územní samosprávy došlo k postupnému osamostatňování a obce - základní územní samosprávné celky, které jsou prostorově vymezené, dostaly právo samy rozhodovat o svých záležitostech, společně s vyššími územními celky - kraji. Jedna z jejich hlavních činností je zajistit udržitelný rozvoj, a aby tuto činnost dokázaly zajistit, potřebují dostatečné finanční prostředky. V roce 1990 v tehdejším Československu bylo evidováno 4100 obcí. Oproti tomu současný stav z roku 2016 narostl na 6258 obcí a újezdů, ať už zakládáním nových nebo slučováním stávajících obydlí. Význam obcí a jejich působení stále roste a je tedy velice důležité se tomuto tématu věnovat. Se vstupem do Evropské Unie v roce 2004 se rozšířili možnosti podpory rozvoje venkova, a to zejména díky Společné zemědělské politice a Politice hospodářské a sociální soudržnosti. Venkovské a mezilehlé oblasti jsou využívány k obývání více jak 50% obyvatel celé Evropské Unie.

V České republice jsou nastavena společná pravidla pro pět fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy (ESI). Jedním z fondů je například Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD), který slouží jako finanční nástroj na podporu rozvoje venkova. V ČR jsou z něj hrazeny projekty předložené do tzv. Programu rozvoje venkova ČR (PRV). Ten obsahuje osy, nebo-li oblasti, kde se hlavně osa IV Leader soustředí na venkovské oblasti, jejich obnovu, zachování a zlepšení hospodářského rozvoje a komunitně vedený místní rozvoj.

Jednou z možností, jak uspět je slučování obcí do mikroregionů - svazku obcí. Jedná se o sdružení několika obcí do jednoho celku za účelem dosažení společného vtyčeného cíle. Mezi svazky řadíme Místní akční skupiny (MAS), na které se zaměříme. Svazky jsou nástrojem metody Leader a pracují na principu partnerství a spolupráce. Dalším důležitým principem je dodržování rozhodování zdola nahoru. To znamená, že jsou zapojeni místní občané, kteří mají největší zájem na rozvoji a obnově jejich území a je tak využít jejich potenciál.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je na zvolených Místních akčních skupinách (MAS) – Mas Splav z.s. a Mas Pohoda venkova z.s. doložit, že jejich činnost přispívá k udržitelnosti a přínosu v dané oblasti Orlických hor. Jejich udržitelnost ve venkovských oblastech jsem se rozhodla představit na dvou místních akčních skupinách v okrese Rychnov nad Kněžnou, neboť mám k tomuto území osobní vztah. Toto území se velice rychle a silně rozvíjí, avšak nese to i negativní dopady. Minimální nezaměstnanost abnormálně zvýšila poptávku po pracovní síle, jejichž hodnota strmě stoupá. Rozrůstající se moderní průmyslová zóna má za následek i zkvalitnění života místních obyvatel. Nová infrastruktura, nová zástavba a přírůstek obyvatel. Zvyšující se počet obyvatel má za následek i větší dopady na životní prostředí, zabírání venkovského území a další negativa, je proto nutné, aby místní obyvatelé porozuměli, co znamená udržitelnost.

Lidé by se měli řídit takzvanou „Dejmalovou strategií“¹, kdy vycházíme z důvěry, že jakmile bude mít většina lidí uspokojeny své základní potřeby, dokáže nejen včas rozpoznat nepříznivé dopady svého každodenního jednání a předjímat jeho vzdálenější důsledky, ale bude také vlastní jednání dobrovolně korigovat. Veřejnost, která se s principy udržitelného rozvoje ztotožní, se o jejich prosazování v samosprávné společnosti postará sama. Oblast se rozkládá v podhůří Orlických hor, kde je sídelní hustota nízká a povědomí o možnostech rozvoje malé. Z tohoto důvodu mají místní akční skupiny, které slučují veřejnou členskou základnu i soukromý sektor velký význam. Vzhledem ke složité administrativě se členové spoléhají na jejich pomoc. Jedním z dílčích cílů bude u vybraných místních akčních skupin zhodnotit jejich praxi ve smyslu tvorby a uplatňování programů, které mají za cíl zlepšit situaci a nastolit cestu k trvalé udržitelnosti. Na základě analýzy počtu realizovaných a schválených projektů za dané období, bude provedeno vyhodnocení a navržena opatření na zefektivnění čerpání dotací. Při bádání bylo využito několika dalších dílčích cílů - porovnání geografické polohy, demografie, sociálních vlivů a dalších, podle nichž je možné předpovídat budoucí chování místních aktérů. Blíže se k

¹ „Dejmalova strategie“ - návrh Strategie udržitelného rozvoje České republiky, zpracovaný v roce 2002 autorským týmem Ivana Dejerala pod patronací Českého ekologického ústavu

charakteristice dostaneme v části práce „Charakteristika prostředí“. Důležitým krokem bude zhodnocení činností z pohledu sledování zrealizovaných projektů, jejich úspěšnosti a vizí do budoucna.

2.2 Metodika

K dosažení výše uvedeného cíle bylo využito několika metodických postupů, například za pomoci techniky sběru dat. Ke sběru byly využity základní techniky, které uvádí Disman ve své publikaci „Jak se vyrábí sociologická znalost“, tedy formulace problému, hypotézy, pilotní studie, předvýzkum, sběr informací z odborné literatury, dostupných publikací, internetových zdrojů a zákonů, analýza a závěr (Disman, 2011, 120). Od teoretické části se propracujeme na konkrétní oblast výzkumu. Cíl výzkumu je předurčen cílem diplomové práce. Získány byly vnitřní materiály místních akčních skupin, neboli sekundární data, jako jejich SWOT analýza, která obsahuje klíčové faktory k rozvoji daného území, stanovy, zpravodaje a další. Získaná data byla sloučena do logických celků. U SWOT analýz byla vypracována plus mínus matice.

Dalším krokem byl sběr dat o daném území Rychnovska. Obě dvě zvolené Místní akční skupiny leží na území, které sousedí. Zde si definujeme podrobný popis daného území, a to jak geografický, demografický tak i ekonomický. Dále se zaměříme na organizační strukturu místních akčních skupin, včetně jejich strategických plánů a cílů. Na základě těchto analýz a získaných informací zhodnotíme kvality těchto území a možné návrhy opatření pro efektivní a účelové čerpání financí. Pro stanovení návrhů, jak posílit udržitelnost, bylo využito kvantitativního výzkumu, provedeného formou standardizovaného dotazníkové šetření mezi obyvatelstvem formou polouzavřených otázek. Výzkum probíhal v období léta 2018 na území uvedených dvou MAS. Dále byla formulována hypotéza, které je jednoznačné tvrzení, které definuje očekávané vycházející z analýzy teoretické části. Během šetření došlo k porovnání odpovědí respondentů příslušných vždy k jedné ze dvou místních akčních skupin. Obě dvě místní akční skupiny zahrnuté do výzkumu existují více než deset let, lze tedy předpokládat, že povědomí občanů o jejich existenci a činnosti bude vysoké. Po analýze kvantitativního a kvalitativního šetření bude možné určit jakým směrem by se měly MAS ubírat v budoucnu.

3 Teoretická východiska

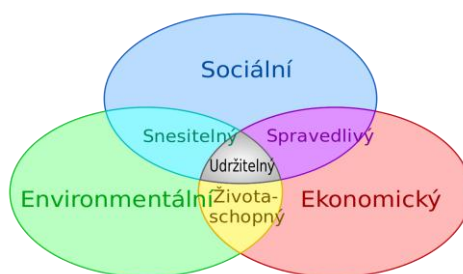
V této části bude popsána základní terminologie a definice, které budou v práci užity. Zejména se jedná o charakteristiku základních pojmů a institucí.

3.1 Udržitelnost

Udržitelnost je způsob rozvoje lidské společnosti, který vymezuje hospodářský a společenský pokrok s plnohodnotným zachováním životního prostředí. Mezi základní cíle udržitelného rozvoje patří zachování životního prostředí našim budoucím generacím v co nejméně dotčené podobě. Je postavený na sociálním, ekonomickém a environmentálním pilíři, (Obrázek 1). Tato definice vznikla na Světovém summitu k udržitelnému rozvoji, který se konal v roce 2002 v Johannesburgu. V odborné literatuře někteří autoři, například Zegras, zmiňují ještě čtvrtý pilíř, jímž jsou instituce / kultura. Udržitelnost je vnímána jako vyváženost vývoje mezi těmito pilíři, tzn. mezi vývojem ekonomiky, životní úrovní obyvatel a zátěží životního prostředí. Cílem je, aby se vývoj v některém pilíři nevyvíjel na úkor těch ostatních.

Udržitelný rozvoj vychází z ekonomických principů - potenciálu kapitálových aktiv (kapitálový přístup k udržitelnému rozvoji). Uvažuje se o kapitálu finančním, lidském, sociálním, přírodním, produkčním. Pokud zmíněný kapitál dlouhodobě roste, vývoj je vnímán jako udržitelný. Dle českého zákona o životním prostředí, (§ 6 zákona č. 17/1992 Sb.) je jím: „takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“

Obrázek 1 Zobrazení prolínání pilířů udržitelného rozvoje

Zdroj: B. Moldan, 2001

Udržitelnost je celosvětové téma, neboť z globálního hlediska dochází k přelidnění planety, a to má za následek, že více než 800 milionů lidí má nedostatek potravy a hladoví. „Zabránit tomu neumí ani technologie, které se zvyšují efektivitu a maximalizují využití zdrojů. Nedrží stejné tempo růstu jako růst populace a množství spotřeby“ (Mezřický, 2005, 17).

Ekonomický pilíř

Ekonomický pilíř se skládá z hospodářských aktivit ve společnosti, vzájemnou komunikací mezi nimi, životním prostředím a společností. Jeho správné uchopení je jedním z největších problémů udržitelného rozvoje. „Rovina ekonomická zahrnuje jednak pobídkové nástroje pro ty ekonomické subjekty, které se nechtějí přizpůsobit imperativu udržitelnosti dobrovolně, ale také parametry, plně tržně kompatibilní mechanismy, které náhle umožňují zcela funkčnímu trhu se všemi jeho výhodami životní prostředí chránit a nikoli je ohrožovat nebo poškozovat. Tyto nástroje tedy plní nejméně tři základní funkce: jednak přispívají k ochraně životního prostředí, přírody a krajiny na straně výrobce i spotřebitele, dále vytvářejí finanční zdroje k jejich další sekundární sanaci a ochraně a konečně vyváženě podporují inovační cyklus směrem ke zlepšení nejen environmentální šetrnosti, ale i ke zlepšení užitné hodnoty výrobku“ (Rynda, 2001, 3).

Environmentální pilíř

V omezeném systému není neomezený růst možný. Proto je nutné uvědomit si hodnotu ekosystémů a jejich služeb a dokázat je ocenit. Environmentální pilíř zasahuje do sociálního i ekonomického. Udržitelný rozvoj je někdy špatně chápán pouze jako ochrana přírody, životního prostředí. Ve správném pojetí je však naprosto nezbytné klást stejný důraz na všechny jeho pilíře. Hlavním úkolem environmentálního pilíře je ochrana biodiverzity, neboli biologické rozmanitosti. *Diverzitu můžeme rozdělit tedy na diverzitu kulturní - zachování dynamické rovnováhy a stability lidských společenství a diverzitu biologickou - zachování ekosystémů. Zastánci silné udržitelnosti stavějí do popředí pilíř environmentální, neboť pokud si vyčerpáme neobnovitelné přírodní zdroje, nemůže se dále společnost rozvíjet udržitelným způsobem* (Pavlík, 2014, 105).

Sociální pilíř

Tento pilíř má za úkol vyvažovat nerovnosti mezi jednotlivými společenskými skupinami a jednotlivci. Mezi hlavní úkoly patří odstraňování chudoby na regionální i globální úrovni, přístup k základním hygienickým podmínkám a lékařské péči. Dále řeší problémy jako diskriminace, rasismus a náboženské nesnášenlivosti, problematiku mezigenerační soudržnosti a sociálního začleňování vyloučených handicapovaných a seniorů.

3.2 Rozvoj venkova

3.2.1 Venkov, typologie venkovského prostoru

Obecně lze venkov definovat jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla. Pojem venkov tedy začleňuje jak nezastavěné území, tak i zastavěné území malých sídel – vesnic. Pro venkov jsou typické menší četnosti sociálně ekonomických kontaktů, menší hustota vazeb mezi jednotlivými subjekty, které se ve venkovském prostoru pohybují. Například M. Pělucha charakterizuje venkovskou oblast jako oblast s aktivitami hospodářskými, kulturními, sociálními a řemeslnými a s významnou krajinnou rozmanitostí (Pělucha, 2006, 18).

Barthelemy a Vidal (1999) zapojují do definice venkovského prostoru i propojení venkovského prostoru s jeho obyvateli (zaměstnání, způsob trávení volného času apod.), ale i zapojení venkova a krajiny z hlediska obytné a rekreační funkce.

V odborné literatuře (demografické, geografické, sociologické a urbanistické) můžeme najít různé možnosti, jak definovat venkovský prostor, ve kterých je použito různých kritérií. Lze tedy konstatovat, že neexistuje jednotná definice pojmu venkov a může být vymezen na základě celé řady kritérií, jejichž přehled ukazuje tabulka sestavená Sociologickou laboratoří na České zemědělské univerzitě v Praze (Tabulka 1).

Tabulka 1 Kritéria vymezení venkovských sídel

Kritérium	Hlavní znak
Urbanistická struktura	Rozvolněná zástavba, zemědělský statek, rozsáhlé veřejné prostory, nízký podíl zastavěných ploch
Architektonické znaky	Nízkopodlažní zástavby, integrace obytné a dalších funkcí, absence nájemního bydlení, individuální výstavba
Sociální znaky	Konservatismus, tradicionalismus, sousedství, participace, kooperativnost, sdílení společné historie
Ekonomické znaky	Vyjíždka do zaměstnání, zaměstnanost v zemědělství, vyšší podíl samozásobitelství, kutilství
Veřejná správa	Označení obce, postavení obce ve struktuře veřejné správy
Velikostní znaky	Počet obyvatel, hustota zalidnění, rozloha, podíl zastavěné plochy, index rurality

Zdroj: Sociologická laboratoř ČZU, 2007

Venkov je výlučnou částí životního prostoru, kde se prolínají environmentální, hospodářské a společenské prvky. V minulosti byla pro venkov charakteristická zemědělská výroba a lesní hospodářství. S nastupujícím technickým pokrokem podíl zemědělské ekonomiky na celkové hospodářské produkci klesl. Pracovníci odcházejí ze zemědělství a lesnictví do sektoru průmyslu a služeb, což má za následek, že většina ekonomicky aktivních obyvatel ve venkovských obcích nepracuje ani v zemědělství, ani v místě svého bydliště. Význam zemědělství a lesnictví tak spíše spočívá v oblasti služeb ve prospěch ochrany a tvorby životního prostředí.

Další vymezení venkovského prostoru je z pohledu EU, kde v rámci českého Programu rozvoje venkova byl tento prostor stanoven podle kritérií OECD a Eurostatu na úrovni jednotek NUTS III (kraje) tak, že za významně nebo převážně venkovské území bylo označeno celé území České republiky s výjimkou hlavního města Prahy. „*Venkovské regiony jsou definovány podle podílu obyvatelstva žijícího ve venkovských obcích (žije-li v nich více než 50 % obyvatel, jde o region převážně venkovský, žije-li*

v nich podíl obyvatel mezi 15% až 50%, jde o region významně venkovský, ostatní regiony jsou převážně městské), přičemž za venkovské jsou považovány obce s hustotou osídlení pod 150 obyv./km²“ (Perlín, 2009, 39).

Další typologii vymezil Program rozvoje venkova ČR (2007-2013), kdy venkovský prostor, území několika venkovských obcí představují malé subregionální jednotky (cca 1–3 tisíce obyvatel), které představují obec se základní vybaveností (škola, pošta, zdravotní středisko) a její nejbližší spádové území. Pomocí takto definovaných jednotek bylo vymezeno souvislejší území tří typů. První typ, příměstský venkov, kdy venkovské obce v rámci městských aglomerací, resp. úzce vymezených urbanizovaných území (s více než 50 000 obyvateli), jsou ovlivněny převážně suburbanizací a zaznamenávají výrazný nárůst své populace. Druhý typ je odlehlý venkov, zejména tzv. periferní území, tj. území s nepříznivými sociálně-ekonomickými charakteristikami obyvatelstva, řídké obydlené, izolované od spádových měst a hlavních dopravních sítí. A třetí typ je mezilehlý prostor, který zahrnuje zbývající území ČR, průměrně rozvinuté venkovské oblasti ve větší vzdálenosti od velkých sídelních center, ale s dobrým dopravním spojením, ve kterých se nachází rekreační potenciál pro zázemí městských oblastí (Ministerstvo zemědělství, PRV 2007-2013).

3.2.2 Financování rozvoje venkova, EU

Společná zemědělská politika je jednou z nejstarších politik Evropské Unie. Její základní charakteristika byla uvedena a rozpracována v Římské smlouvě (1957). Původním cílem bylo zvýšit produktivitu zemědělství pomocí technického rozvoje, zajistit dobrou životní úroveň zemědělského obyvatelstva, stabilizování trhů se zemědělskou produkcí a zajistit, aby byl evropský trh soběstačný. *„Hlavní politický faktor, který vedl ke vzniku Společné zemědělské politiky byla snaha zakladatelů Evropských hospodářských společenství (EHS) zajistit výživu obyvatelstva, podpořit zakládání rodinných farem, rozvíjet zemědělskou výrobu i v odlehlých částech regionů, stabilizovat příjmy a tím dosáhnout srovnatelné životní úrovně obyvatelstva ve městech a na venkově“* (Fojtíková, 2008, 5). V roce 1999 provedla Evropská Unie reformu nazvanou „Agenda 2000“, která se týkala několika oblastí. Ve Společné zemědělské politice se těžiště přesunulo na oblast životního prostředí, kvalitu potravin a trvale udržitelný rozvoj

venkova. Byl zde definován pojem „multifunkční zemědělství“, kde není kladen důraz pouze na zemědělství, ale na krajinnotvorbu, environmentální opatření a další nezemědělskou činnost, např. agroturistiku (Konig a kol., 2009, 222).

Hlavní z fondů, který financoval společnou zemědělskou politiku byl Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF) Tento fond se skládal ze dvou částí – podpůrné (guidance) a záruční (guarantee). Záruční část tvořilo 95 % všech výdajů a podporovala vývoz zemědělských přebytků EU do zahraničí a cenové a stabilizační opatření na trhu se zemědělskými výrobky. V roce 2007 byl nahrazen a rozdělen na Evropský zemědělský záruční fond (EAGF), který financuje přímé platby zemědělským subjektům a další nástroje regulující trh se zemědělskými produkty. A na Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD). V ČR jsou z něj hrazeny projekty předložené do takzvaného Programu rozvoje venkova ČR, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo zemědělství ČR. Zprostředkujícím subjektem u obou fondů je Státní zemědělský intervenční fond.

3.3 Program rozvoje venkova 2014 – 2020

Evropská komise dne 26.5.2015 oficiálně schválila programový dokument Programu rozvoje venkova ČR na období 2014-2020. Hlavním cílem tohoto programu je obnova, uchování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím agroenvironmentálních opatření, investice pro konkurenceschopnost zemědělských podniků a jejich inovace a modernizace. Velmi důležitá je i podpora vstupu nových mladých osob do zemědělství nebo například krajinná infrastruktura.

Dalším cílem programu je rozrůžňování neboli diverzifikace ekonomických aktivit ve venkovských oblastech s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit ekonomický rozvoj. Podpora programu Leader, který přispívá k lepšímu zacílení podpory na lokální požadavky daného venkovského území a rozvoji spolupráce účastníků na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání vědomostí a zdokonalení formou vzdělávacích aktivit a poradenstvím a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

Program rozvoje venkova se člení na čtyři prioritní osy, Jedná se o základní oblasti rozvoje, jejichž realizací jsou naplňovány priority operačního programu, uvedené výše.

OSA I. – Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

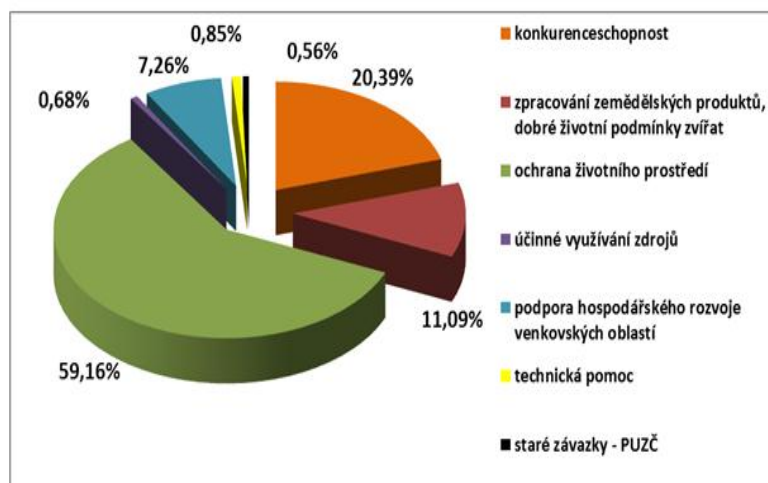
OSA II. – Zlepšování životního prostředí a krajiny

OSA III. – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikaci

OSA IV. – Leader

Řídícím orgánem PRV je Ministerstvo zemědělství a platební agenturou je Státní zemědělský intervenční fond. Hlavním úkolem je administrace a schvalování žádostí, následná kontrola a provádění plateb. Díky Programu rozvoje venkova 2014 – 2020 bylo pro české zemědělství určeno téměř 3,5 miliardy EUR (více než 96 miliard korun). Jak uvádí státní zemědělský fond se částka dělí na 2,3 miliardy EUR (62 miliard korun) z unijních zdrojů a 1,2 miliardy EUR (34 miliard korun) z českého rozpočtu.

Obrázek 2 Předpokládané alokace finančních prostředků (v % vyjádření) do jednotlivých oblastí v období 2014 - 2020

Zdroj: EAGRI, 2014

3.4 Leader ČR

Aby nedocházelo k dalšímu úpadku venkovských oblastí, vytvořila v 90. letech Evropská komise iniciativu LEADER (Links between Actions for Development of the Rural Economy). Hlavním úkolem bylo poskytovat podporu integrovaným strategiím pro rozvoj venkovských oblastí, a podporovat spolupráci mezivenkovskými oblastmi v jedné zemi nebo mezi více zeměmi a tvorbu sítí na evropské úrovni. V období let 1994 – 1999

navázala iniciativa LEADER II. Byl zde zaveden mechanismus, který umožňoval místním akčním skupinám, aby program před jeho zavedením do praxe řádně připravily. (Čepelka, 2001, 117). Se vstupem České republiky do Evropské Unie v roce 2004 byl vytvořen národní Program LEADER ČR, který byl navržen podle iniciativy LEADER +. Využívá investiční prostředky ze státního rozpočtu na základě zákona o státním rozpočtu České republiky na příslušný rok. Je určen jednak místním partnerstvím venkovských území (místním akčním skupinám), která vytvářejí a realizují společné rozvojové strategie a na druhé straně místním subjektům, které realizují konkrétní projekty. Program LEADER ČR je zacílen na nové postupy zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického prostředí a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví.

LEADER + byl v plánovacím období 2004 – 2006 schválen jako přechodné opatření. Realizováno bylo pod Operačním programem Rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství (EU stanovila, že LEADER + nebude samostatný finanční pramen, ale musí být zařazen pod OP).

Specifické cíle programu LEADER podle závěrečné zprávy Ministerstva zemědělství:

1. Nové formy zlepšení kvality života ve venkovských oblastech.
2. Nové formy posílení místního ekonomického prostředí a tvorby pracovních míst.
3. Nové formy zhodnocení místních přírodních a kulturních zdrojů.

Příklady investičních projektů, které lze v rámci PRV lze uskutečňovat jsou například nákup zemědělských strojů, znovuoobnovení přírodních lokalit, obnova kulturních památek nebo charakteristických stavebních prvků sídel a krajiny, pořízování nových strojů, technologie pro obnovu a údržbu přírodních lokalit nebo kulturního dědictví, obnova a budování nových vhodných ploch a prostorů pro podnikání v cestovním ruchu, například ubytovací služby a gastronomie. Základním kamenem pro program jsou MAS, které zpracovávaly a realizovaly územní rozvojovou strategii. Ministerstvo zemědělství a MAS uzavřelo písemnou Dohodu o provádění delegovaných činností a o finančním limitu podpory Záměru MAS v rámci Programu LEADER ČR. Na základě této dohody MAS provádějí administrativní činnost spojenou s příjmem a výběrem projektů v rámci svého území působnosti a následně i kontrolu.

Konečným žadatelem/příjemcem dotace jsou právnické osoby - podnikatelské subjekty se sídlem nebo působností ve schváleném území působnosti MAS, nebo fyzické osoby - podnikatelské subjekty s bydlištěm nebo místem podnikání ve schváleném území působnosti MAS, neziskové organizace se sídlem nebo s působností ve schváleném území působnosti MAS, dále obce a svazky obcí, jejichž katastrální území leželo uvnitř schváleného území působnosti MAS, které svými projekty naplňovaly schválený záměr MAS, a tím i strategii rozvoje území MAS.

Tabulka 2 Přehled vývoje iniciativ LEADER

Iniciativy	Počet MAS	Celková rozloha dotčených oblastí	Financování EU
LEADER I	217	367 000 km ²	442 mil. €
LEADER II	906	1 375 144 km ²	1 755 mil. €
LEADER +	893	1 577 386 km ²	2 105,1 mil. €

Zdroj: vlastní zpracování

Pro představu bylo v období 2004 – 2008 z celkové částky 294 098 000,- Kč, která byla pro Program v tomto období k dispozici, ke dni 31.12.2008 vyčerpáno celkem 289 692 380,30 Kč. Finanční prostředky dotace tak byly využity z 98,5 %. Podle závěrečné zprávy o programu Leader se celková částka se skládala z investičních prostředků ve výši 264 484 484 Kč a neinvestičních prostředků ve výši 25 206 000 Kč.

Program LEADER ČR dokázal, že fungování místních akčních skupin má své plné opodstatnění při podněcování aktivit ve venkovském prostoru a napomáhá řešit problémy, které lidé ve venkovských mikroregionech mají. Program napomohl k aktivnímu zapojení místních lidí na venkově do rozvojových aktivit a vedl k nastartování spolupráce subjektů různých sektorů. „*Partnerství v MAS uvolnilo místní potenciál a podpořilo regionální identitu. Tato identita znamená nezaměnitelnost, shodu a harmonii v chování obyvatel území v konkrétním čase*“ (Chromý, 2008, 59).

3.5 Regionální politika v ČR

Historický vývoj regionální politiky prošel mnohými změnami. Od neoklasického přístupu, kdy byl základní koncept „dělníci za práci“, přes nemarxistický přístup, kdy byla regionální politika podporována i přes snížení ekonomie a konkurenceschopnosti státu, až po institucionální přístup, kdy je ražena „spolupráce a inovace“ a jsou podporovány malé a střední firmy (Blaže, Uhlíř, 2011, 15). Regionální politika je v evropském kontextu obvykle chápána jako „činnost, jejímž úkolem je přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a k zabezpečení jejich harmonického rozvoje“ (MMR ČR, 2002, 20). Ministerstvo pro místní rozvoj ČR uvádí jako obecný cíl dosažení toho, aby „regiony měly stejné šance a možnosti a aby jejich demografický, hospodářský a přírodní potenciál byl plnohodnotně využit.

Obecně se dají rozlišit dvě základní pojetí státní politiky, které mají vynaložit úsilí vyřešit situaci regionů s nízkou úrovní socioekonomického rozvoje. První pojetí bývá označováno jako „růstová politika“ - vytváří dobré podmínky pro celkový hospodářský růst (za pomoci využití všech výrobních faktorů) a předpokládá se, že spolu s dynamickým rozvojem vzkvétajících oblastí dojde i ke zlepšení situace v ekonomicky slabých regionech. Tato politika ale není moc efektivní, neboť rozdíly mezi jednotlivými územími se poté ještě zvětšují.

Druhé pojetí vychází z uvědomění si problematické situace některých regionů a usiluje o jejich řešení. Z hlediska praktických dopadů by důsledkem omezení problémů mělo být snížení rozdílů mezi těmito regiony a hospodářsky silnými územími státu. Realizace regionální politiky je spojena se splněním třech základních podmínek. A to existence meziregionálních rozdílů, za druhé politické vůle problémy řešit a za třetí ekonomických možností.

Mezi aktéry regionální rozvoje řadíme obyvatele, firmy s místní působností, veřejnou správu a neziskové organizace, v nichž se místní obyvatelé sdružují. Aktéři vytvářejí zájmové skupiny s cílem prosazovat své zájmy a potřeby. Podle knihy „Udržitelný rozvoj území“ mají aktéři různé pohledy na to co je či není pro rozvoj daného regionu důležité. A právě tyto odlišnosti vedou k úvahám, kam směřovat budoucí regionální rozvoj (Maier, 2012, 172). Místní akční skupiny jsou zahrnuty do dvou

kategorií aktérů regionálního rozvoje, a to na mikroregionální úrovni a na krajské úrovni. Nástroje regionální politiky jsou interpretovány v různých podobách. Jsou to prostředky napomáhající k dosažení rozvojových cílů. *Existuje velké množství pohledů dle jednotlivých sektorů. „Hlavní rozdělení je na finanční a nefinanční“* (Wokoun, Mates, 2006, 351). Do nástrojů nefinančních patří administrativní nástroje (zejména legislativa), institucionální nástroje (instituce, strategické plánování, programování, řízení rozvoje) a věcné a jiné nefinanční nástroje (poradenství, propagace). Mezi nástroje finanční patří neinvestiční a investiční pobídky (dotace, granty, úvěry, záruky), kapitálové podílctví, daňová zvýhodnění (daňové prázdny, slevy na daních) a rozpočtová zvýhodnění (dotace).

Důležitá je vhodnost jejich společného užití k rozvoji území, ať již jde o potenciální dopady, či schopnost aktérů nástroje využít. Pro každou úroveň veřejné správy jsou reálné a vhodné jiné podoby daných nástrojů a že je třeba usilovat o nalezení jejich optimální kombinace pro daný subjekt a dané aplikační území. Na účinnost jednotlivých nástrojů a opatření má vliv řada faktorů, které ve spojení s konkrétními oblastmi mohou nabírat určitá specifika.

3.6 Mikroregion

Mikroregion neboli svazek obcí je veřejnoprávní korporace, kterou mohou dobrovolně vytvořit obce za účelem vzájemné spolupráce, ochrany a prosazování svých společných zájmů, politických a ekonomických výhod. Území obcí, které do svazku vstupují, přitom nemusí přímo sousedit. Území je vymezené společným katastrálním územím.

Svazky obcí - mikroregiony se zakládají veřejnoprávní smlouvou, jejíž přílohou musí být stanovы svazku. Základní právní úpravou svazků obcí je § 49–53 zákona o obcích 128/2000 Sb. Hlavní město Praha se může stát součástí existujícího svazku obcí (podle § 24 zákona) nebo může vytvořit svazek vlastní. Svazek obcí pečuje především o plnění úkolů veřejné správy v oblastech školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu, komunálních odpadů a odpadních vod, technické infrastruktury, místních komunikací a veřejné dopravy. Občané obcí, které

jsou členem svazku obcí, mají právo být přítomni zasedání orgánu svazku, podávat písemné návrhy a vyjadřovat se k návrhu rozpočtu.

Principy spolupráce obcí jsou:

- dobrovolnost (spolupráce je založena na svobodném rozhodnutí obcí)
- solidarita (obce si uvědomují řešení potřeb a rozvoj mikroregionu jako celku)
- účelovost (spolupráce má svůj daný účel)

3.6.1 Místní akční skupina MAS – leaderovský region

Směrnice iniciativy LEADER Evropské unie vymezuje „leaderovský“ mikroregion jako ucelený územní celek s počtem obyvatel v rozmezí od 10 000 do 100 000 obyvatel a hustotou obyvatel nepřekračující 120 obyv./km², který má zpracovanou integrovanou strategii rozvoje.

„Program Leader je určen k financování projektů místních subjektů (neziskových organizací, podnikatelů, obcí) ve venkovských oblastech. Hlavním příjemcem finanční podpory jsou Místní akční skupiny, vytvořené na principu partnerství veřejné správy, podnikatelské sféry a neziskového sektoru daného regionu (např. neziskové organizace, podnikatelé, starostové obcí). Na úrovni rozhodování musí přitom tvořit zástupci soukromého sektoru nejméně 50 % z místního partnerství“ (Labounková, 2010).

Představiteli jsou místní aktéři, kteří jsou s územím úzce provázáni sociálními, podnikatelskými, politickými a dalšími vazbami. *„Zároveň však MAS vytváří prostředí pro rozvoj existujících vztahů a sociálních sítí i vznik nových“ (Majerová, Kostecký, Sýkora, 2011, 120).*

Místní akční skupina musí mít právní subjektivitu a může být založena jako

- občanské sdružení (o.s.) – podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů
- obecně prospěšná společnost (o.p.s.) – podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů

- zájmové sdružení právnických osob (z.s.p.o.) – podle § 20, písmene f) zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

„V důsledném dodržování principu partnerství občanů, veřejné, podnikatelské a neziskové sféry při plánování a realizaci aktivit místních akčních skupin vidíme prvek, který má silný potenciál přesáhnout původní roli místních akčních skupin jako „regionálních grantových agentur“ a který může výrazně pomoci vrátit na český venkov hodnoty jako je pocit sounáležitosti s místem, na kterém žijí, a sounáležitosti s lidmi, s nimiž ho sdílím“ (Pelcl, Havránek, Lehmannová, 2008, 11).

Musí být dodržovány základní principy metody LEADER, a to

- 1) přístup „zdola nahoru“,
- 2) spolupráce veřejných a neveřejných subjektů,
- 3) místní rozvojová strategie,
- 4) integrované a multisektorové akce,
- 5) nová řešení problémů venkovských subjektů,
- 6) síťování – vyměňování zkušeností mezi skupinami Leader,
- 7) spolupráce na projektech v rámci ČR, EU i ostatních zemí.

Ze všech 7 principů LEADER je přístup „zdola nahoru“ nejvýraznější. Venkovské politiky, které sledují tento přístup, by měly být koncipovány a prováděny způsobem, který je nejlépe přizpůsoben potřebám společnosti, kterým slouží. V tradičním centralizovaném modelu správy jsou obyvatelé odlehlých nebo zaostávajících regionů obvykle zvyklí na pasivní čekání na rozhodnutí a vlivy přicházející z mezinárodní, národní, regionální a někdy i komunální úrovně. LEADER se snaží obrátit tento model vzhůru nohama: lidé z venkovských oblastí jsou chápáni a uznáváni jako nejlepší odborníci na své vlastní okolí a budoucnost.

Organizační struktura

Organizační struktura místní akční skupiny je z velké části dána podmínkami Metodiky pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014-2020, které byly schváleny vládou dne 29.7.2015. Pokud MAS úspěšně splní všechny dané

standardy a předloží žádost o podporu SCLLD může SZIF požádat o vystavení osvědčení o standardizaci. Charakteristiku základních orgánů jsme identifikovali z interních materiálů MAS Pohoda venkova. Nejvyšším orgánem spolku je schůze všech jeho členů – Valná hromada, přičemž veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49 % hlasovacích práv. Valná hromada rozhoduje o všech důležitých věcech týkajících se spolku, jako například o jednacím řádu a dalších vnitřních předpisech spolku. Dále nese zodpovědnost za distribuci veřejných prostředků a provádění SCLLD v území působnosti spolku. Zřizuje povinné orgány, jako Programový výbor, Výběrovou komisi, Kontrolní a monitorovací komisi. Volí a odvolává členy orgánů spolku, distribuuje veřejné finanční prostředky - schvaluje SCLLD, schvaluje způsob hodnocení a výběru projektů, zejména výběrová kritéria pro výběr projektů. Schvaluje výroční zprávu o činnosti a hospodaření spolku, rozpočet spolku. Programový výbor je výkonným a rozhodovacím orgánem spolku, který má minimálně 9 členů, vždy však lichý počet, přičemž veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49 % hlasovacích práv. Členové Programového výboru jsou voleni Valnou hromadou z členů spolku. Schvaluje výzvy k podávání žádostí a vymezuje kritéria hodnocení pro konkrétní výzvy. Vybírá projekty k realizaci a stanovuje výši alokace na projekty na základě návrhu Výběrové komise. Předseda je statutárním orgánem spolku, který je oprávněn za něj jednat ve všech věcech, zejména pak je oprávněn rozhodovat o otázkách spojených s fungováním spolku, včetně dispozic s jeho majetkem, s výjimkou majetku nemovitého, přijímat zaměstnance spolku, ukončovat jejich pracovní poměr, a rozhodovat o všech jejich pracovních záležitostech. Za spolek může jednat rovněž předsedou zmocněný člen nebo zaměstnanec spolku. Výběrová komise realizuje předvýběr projektů na základě objektivních kritérií nastavených nejvyšším a rozhodovacím orgánem spolku – navrhuje jejich pořadí podle přínosu těchto operací k plnění záměrů a cílů SCLLD a předkládá tento návrh ke schválení Programovému výboru. Členové výběrové komise jsou voleni ze subjektů, které na území spolku prokazatelně místně působí. Kontrolní a monitorovací komise je kontrolním orgánem spolku a má 5 členů. Kontrolní a monitorovací komise plní rovněž funkci orgánu pro monitoring projektů. Členové Kontrolní a monitorovací komise jsou voleni Valnou hromadou ze členů spolku na tři roky. Kontrolní a monitorovací komise zejména projednává výroční zprávy o činnosti a hospodaření spolku. Dohlíží na to, že spolek vyvíjí činnost v souladu se zákony, platnými pravidly, standardy MAS a SCLLD. Nahlíží do

účetních knih a jiných dokladů organizace týkající se činnosti spolku a kontroluje tam obsažené údaje. ²

3.6.2 Národní síť místních akčních skupin České republiky (NSMAS)

Národní síť byla založena začátkem dubna roku 2007, samotná síť vznikla ale již dříve, v listopadu roku 2005, jako neformální seskupení místních akčních skupin pod názvem Národní síť rozvoje venkova (NSRV). NSMAS je společenstvím sdružující organizačně samostatné právnické osoby, MAS, pracující formou komunitně vedeného místního rozvoje, metody LEADER ve prospěch venkova na území České republiky. Sídlo NSMAS je v Benešově u Prahy. K březnu 2007 sdružovala 167 místních akčních skupin. Členství je dobrovolné a je zpoplatněno členským příspěvkem ve výši 15.000,- Kč.

Hlavním posláním NS MAS je především sdružovat Místní akční skupiny pracující podle kritérií vydaných pro fungování MAS a rozvíjet spolupráci s dalšími aktéry, kteří působí ve prospěch venkova a jeho obyvatel. Dalším úkolem je hájit společné zájmy členských MAS ve vztahu k orgánům státu, prosazovat transparentní, rovné a administrativně jednoduché stanovení pravidel pro fungování MAS a k vytváření podmínek pro rozšiřování vlivu a úlohy MAS při administraci dotací z fondů určených k podpoře rozvoje venkova. Důležitá je i propagace a spoluúčast na pořádání národních a mezinárodních konferencí, výstav, společenských a kulturních akcí podporujících udržitelnost a fungování venkova. Místní akční skupině záleží na tom, aby v obci a celém regionu spolupracovaly subjekty ze všech tří sektorů – podnikatelského, neziskového (občanského) a samosprávy. To je jeden z podstatných rysů metody Leader.

Organizační struktura se skládá z Valné hromady, která je nejvyšším orgánem. Statutárním a výkonným orgánem NS MAS je Výbor NS MAS. Dále do struktury patří Kontrolní komise, která zajišťuje kontrolu dodržování stanov a vnitřních předpisů. Posledními články jsou Tajemní a Analytik.

² Zdroj: interní dokumenty MAS Pohoda venkova z.s.

Shrnutí teoretické části

Teorie nám představila, že Místní akční skupiny se stávají silným aktérem regionálního rozvoje. Fungování na místní úrovni, tedy „dole“, napomáhá k efektivnímu zlepšování života venkovských obyvatel a komunitně vedenému rozvoji obcí. Jsou hlavním článkem mezi subjekty, který poskytuje konzultační činnost, při tvoření projektů a další následující administrativě. Jejich veškerá činnost napomáhá k trvalé udržitelnosti daného území, kde působí. Místní akční skupiny vytváří Strategie komunitně vedeného rozvoje (SCLLD), které určují směr budoucího rozvoje. Ten je možné zrealizovat za pomoci financí, které čerpají v rámci operačních programů, z vlastních zdrojů či případně z dalších dotačních titulů. K jejich úsilí jim dopomáhá metoda Leader, která zapojuje místní aktéry do budoucího rozvoje. Společně tak mají velký potenciál dosáhnout budoucích plánů a vizí, které povedou k udržitelnosti daného území. Udržitelnost je vnímána jako vyváženost vývoje mezi všemi pilíři. Cílem je najít hranici, kdy vývoj ekonomiky, životní úroveň obyvatel a zátěž životního prostředí budou se budou společně vyvíjet a nebude tak docházet na úkor ani jedné z nich. Místní akční skupiny znají nejlépe potřeby daného regionu, kde působí a mohou tak nejlépe zacílit svoji činnost. Projekty podávají místní aktéři, kteří nesmí myslet pouze na svůj prospěch, ale i na prospěch společnosti.

4 Charakteristika prostředí

V této části práce bude charakterizován Královéhradecký kraj, ve kterém působí vybrané dvě místní akční skupiny – MAS Splav z.s. a MAS Pohoda venkova z.s.. Porovnání geografie, demografie a socioekonomických ukazatelů.

4.1 Královéhradecký kraj

Královéhradecký kraj se nachází v severovýchodní části České republiky. Hranici kraje tvoří z jedné třetiny státní hranice s Polskem o délce cca 208 km. Sousedí s Libereckým a Pardubickým krajem tvoří s nimi oblast Severovýchod, která patří mezi tři největší oblasti v České republice jak rozlohou, tak počtem obyvatel. Posledním sousedícím krajem je kraj Středočeský. Metropolí tohoto kraje je Hradec Králové. Na severu a severovýchodě se rozkládají pohoří Krkonoše a Orlické hory, které na jihu pomalu přecházejí do úrodné Polabské nížiny. Obě uvedená pohoří jsou od sebe oddělena Broumovským výběžkem, kde nyní nalezneme rozsáhlá přírodní skalní města, známá pod názvy Teplické a Adršpašské skály, Broumovské stěny, Křížový vrch a Ostaš. Tato oblast patří mezi největší zásobárny pitné vody v České republice, což v posledních letech nabírá na významu. Velkou část území tvoří krkonošské a orlické podhůří. Hlavními vodními toky jsou Labe s přítoky Orlice a Metuje. Téměř celé území kraje náleží do povodí Labe. Nejvyšším vrcholem kraje je Sněžka (1 602 m n. m.) v Krkonoších, která je zároveň nejvyšší horou České republiky. Nejnižší položeným bodem je hladina Labe v místě, kde opouští území okresu Hradec Králové v nadmořské výšce 202 m.

Rozlohou 4 758 km² zaujímá Královéhradecký kraj 6 % rozlohy České republiky a řadí se na 9. místo v pořadí krajů. Je pátým krajem s nejvyšším podílem zemědělské půdy i lesních pozemků. K 31. 12. 2008 představovala zemědělská půda 58,7 % celkové rozlohy kraje, podíl orné půdy činil 40,6 % a lesy pokrývaly území z 31,0 %. Rozlohou největší jsou území okresů, v nichž se nacházejí pohoří Krkonoše a Orlické hory, a to okres Trutnov, který tvoří téměř čtvrtinu rozlohy kraje, za ním následuje okres Rychnov nad Kněžnou s 21,0 % a zbytek území se rovnoměrně zhruba po 18 % dělí mezi tři zbývající okresy.

K 1. 1. 2009 měl Královéhradecký kraj celkem 554 520 obyvatel, což je 5,3 % celkového počtu obyvatel České republiky. Nejlidnatějším okresem je okres Hradec Králové s téměř 162 377 osobami. Naopak populačně nejmenší se 79 198 obyvateli je okres Rychnov nad Kněžnou. Hustotou 117 obyvatel na km² nedosahuje kraj celorepublikového průměru 133 osob. Rozdílná je i v okresech a pohybuje se od nejvyšší v okrese Hradec Králové (182 obyvatel na km²) po nejnižší v okrese Rychnov nad Kněžnou (81 obyvatel na km²).

Území kraje je po provedené reformě státní správy od 1. 1. 2000 tvořeno pěti okresy: Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov (Obrázek 3).

Obrázek 3 Znárodnění okresů Královéhradeckého kraje

Zdroj: Královéhradecký kraj, 2018

Královéhradecký kraj lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový s bohatě rozvinutým cestovním ruchem. Průmysl je soustředěn do velkých měst, intenzivní zemědělství do oblasti Polabí. V zemědělství převažuje v rostlinné výrobě pěstování pšenice, ječmene, řepky a kukuřice, cukrovky a pěstování jablek. V živočišné výrobě se jedná především o chov skotu a prasat v podhorských oblastech.

Přeshraniční spolupráce jej zde zastoupna Euroregionem Glacensis, který vznikl v roce 1995 jako jeden z euroregionů působících na polsko-českém příhraničním území. Velký rozmach také zaznamenaly dobrovolné svazky obcí (mikroregiony), v nichž se obce sdružují za účelem rozvoje svých území.

Na území kraje je celkem 448 obcí, z nichž k 31. 12. 2011 mělo 48 statut města a 10 statut městysů. Podíl městského obyvatelstva dosáhl celkem 67,3 %. Hlavním centrem kraje je statutární město Hradec Králové s 93 490 obyvateli, druhým největším městem s 30 957 obyvateli je město Trutnov. Nejméně urbanizován je okres Jičín, kde žije i nejvíce obyvatel v obcích do 500 obyvatel (více než pětina). V kraji činil tento podíl 12,6 % obyvatel. Průměrná rozloha obce je 1 062 ha a průměrný počet obyvatel v obci dosáhl 1 236 osob, viz přehled v Tabulce 3.

Tabulka 3 Znárodnění počtu obyvatel KHK

Okres	Počet obyvatel	Rozloha (km ²)	Hustota zalidnění (na 1 km ²)	Počet obcí
Hradec Králové	163 159	892	183	104
Jičín	79 490	887	89	111
Náchod	110 869	852	130	78
Rychnov nad Kn.	78 861	982	80	80
Trutnov	119 042	1 147	104	75
Celkem	551 421	4 760	115	448

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2011

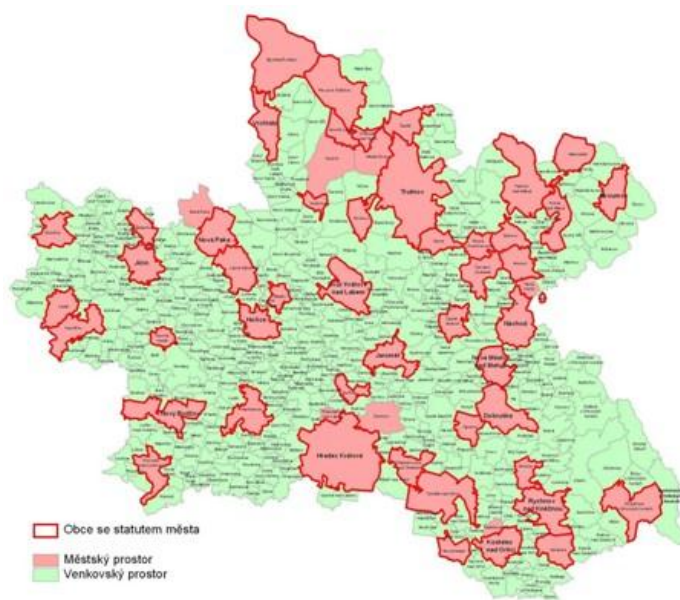
Podle posledního sčítání lidu a bytů měl Královéhradecký kraj k 31. 12. 2011 stále nejnižší podíl obyvatel ve věku 15–64 let ze všech krajů (68,2 %) a druhý nejvyšší podíl obyvatel ve věku nad 65 let (17,1 %) po Hl. m. Praze. Průměrný věk je nad republikovým průměrem a druhý nejvyšší po Praze. Stejně je tomu v porovnání s krajským průměrem v okresech Hradec Králové a Jičín. Podle údajů Českého statistického úřadu se na tvorbě hrubého domácího produktu v České republice kraj v roce 2011 podílel pouze 4,5 %, v přepočtu na 1 obyvatele dosáhl 86,2 % republikového průměru a byl mezi kraji na 6. pozici. Podle výběrového šetření pracovních sil bylo v roce 2011 v hospodářství kraje zaměstnáno celkem zhruba 252,3 tisíc osob, z toho 30 % ve zpracovatelském průmyslu, 11 % ve velkoobchodě a maloobchodě, opravách motorových vozidel, 9 % ve stavebnictví, po 7 % v dopravě a skladování, ve zdravotní a sociální péči a v odvětví vzdělávání, 6 % v odvětví veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení a po 4 % v ubytování, stravování a pohostinství a v odvětví zemědělství, lesnictví, rybářství.

4.1.1 Vymezení venkovského prostoru Královéhradeckého kraje

Do venkovského prostoru patří 87,5% obcí a zabíralo 68,6 % rozlohy kraje.

V tomto prostoru trvale žije pouze 29 % místního obyvatelstva. Mezi správní obvody s největším podílem obcí venkovského typu na celkovém počtu obcí v SO ORP patří Dvůr Králové n. L., Nový Bydžov a Jaroměř. Největší podíl obcí městského typu je ve správních obvodech Trutnov, Vrchlabí a Broumov. Venkovská obec v Královéhradeckém kraji je průměrně 8,3 km² velká, má v průměru 410 obyvatel a hustota zalidnění je pětkrát menší než ve městech.

Obrázek 4 Vymezení venkovských obcí Královéhradeckého kraje

Zdroj: Český statistický úřad, 2009

4.1.2 MAS Královéhradeckého kraje

V Královéhradeckém kraji najdeme 15 regionů, kde se rozvoji venkova, plánování potřeb se zapojením veřejnosti, zkvalitňování výuky ve školách a podpoře podnikání, propagaci regionu a uplatnění Evropských fondů věnují Místní Akční Skupiny. Společné aktivity MAS v Královéhradeckém kraji vznikly v roce 2007, ale první MAS v kraji realizovaly metodu LEADER už v roce 2005.

Seznam místních akčních skupin Královéhradeckého kraje

- Místní akční skupina Krkonoše, z.s.
- **Místní akční skupina POHODA venkova, z.s.**
- Obecně prospěšná společnost pro Český Ráj
- Místní akční skupina Mezi Úpou a Metují, z.s.
- Místní akční skupina Království – Jestřebí hory, o.p.s.
- MAS Brána do Českého ráje, z.s.
- NAD ORLICÍ, o.p.s.
- Hradecký venkov o.p.s.
- Otevřené zahrady Jičínska z.s.
- MAS Podchlumí, z.s.
- Společná CIDLINA, z.s.
- **MAS SPLAV, z.s.**
- MAS Broumovsko+, z.s.
- Místní akční skupina Stolové hory, z. s.
- MAS Královédvorský, z. s.

4.2 MAS Splav z.s.

Sdružení SPLAV, z.s. bylo založeno v roce 2004 na území 17 obcí okresu Rychnov nad Kněžnou v Královéhradeckém kraji. Sdružuje představitele obcí, občanských sdružení, hospodářských subjektů, příspěvkových organizací a dalších subjektů. Všichni spolupracují na základě společné strategie a společných cílů. Hlavními cíli je pečovat o kulturní a hospodářský rozvoj regionu, vytvářet podmínky pro nejširší spolupráci při rozvoji regionu, propagovat obnovu venkova a účastnit se evropské spolupráce při obnově venkova.

V září 2004 se konaly první pracovní schůzky zájemců o založení MAS. Představitelé obcí i zástupci dalších subjektů absolvovali několik konzultací svého záměru na odborných pracovištích Ministerstva zemědělství (MZE) a Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). V rámci příprav přizvali na pracovní návštěvu členy již existující MAS Sdružení růže z Nových Hradů v Jižních Čechách, aby tak získali co

nejvíce hodnotných informací. S nabídkou spolupráce v rámci programu LEADER byly osloveny nejenom zástupci okolních obcí, ale i další subjekty činné v území, zejména zemědělské podniky a soukromě hospodařící zemědělci. Zájem o program LEADER a aktivní práci v Místní akční skupině byl velký a vedl tak k založení MAS. Zájem podílet se společném rozvoji území projevil i další subjekty – školy, tělovýchovné jednoty a další neziskové organizace.

MAS Sdružení SPLAV se rychle rozšiřovala a na počátku roku 2005 se přidalo dalších 10 obcí Rychnovska a v roce 2006 dále obec Deštné v Orlických horách a okresní město Rychnov nad Kněžnou. K zásadnímu rozšíření MAS pak došlo 2007 vstupem sousední MAS Vyhlídka do Sdružení SPLAV a sloučením katastrálních území obcí na území obou subjektů pod působnost MAS Sdružení SPLAV. Území se tak najednou rozšířilo o dalších 15 obcí. Důvodem sloučení území byla blízká spolupráce obou MAS a blízkost priorit rozvoje území. Od roku 2013 MAS zahrnuje 31 obcí. MAS má své sídlo v obci Skuhrov na Bělé a působí zde 7 stálých zaměstnanců. Členové se pravidelně scházejí na zasedáních sdružení i na řadě již tradičních společných akcí.

V současnosti MAS působí na území těchto obcí:

Bartošovice v Orlických horách, Bílý Újezd, Byzhradec, Černíkovice, Doudleby nad Orlicí, Jahodov, Javornice, Kvasiny, Libel, Liberk, Lično, Lukavice, Lupenice, Orlické Záhoří, Osečnice, Pěčín, Potštejn, Rokytnice v Orlických horách, Rybná nad Zdobnicí, Rychnov nad Kněžnou, Říčky v Orlických horách, Skuhrov nad Bělou, Slatina nad Zdobnicí, Solnice, Synkov-Slemeno, Třebešov, Tutleky, Vamberk, Voděrady, Záměl, Zdobnice

Počet katastrálních území: 79

Rozloha celkem: 480, 90 km²

Počet obyvatel celkem: 35 588

Hustota zalidnění: 74 obyvatel / km²

Dle interních dokumentů se členská základna se dělí podle právní subjektivity na veřejný (obce) a soukromý (právnícké a fyzické osoby podnikatelé) sektor. Podle svého zaměření činnosti se členové MAS dělí na 4 zájmové skupiny – veřejná správa (14),

podnikání (16), péče o krajinu (11) a neziskové činnosti (11). Do těchto zájmových skupin se členové MAS hlásí na základě svého zájmu, bez ohledu na právní subjektivitu. Zájmové skupiny byly voleny tak, aby pokrývaly co největší šíři činnosti MAS a zároveň odpovídaly zaměření dosavadních i dalších potenciálních dotačních zdrojů, se kterými MAS hospodaří.

4.2.1 Charakteristika území MAS Splav z.s.

Geografický popis

Okres Rychnovsko se rozkládá na východě Královéhradeckého kraje. Na západě sousedí s okresem Hradec Králové, na severu s okresem Náchod. Jižní hranici má s okresy Pardubice a Ústí nad Orlicí. Východní hranici okresu tvoří státní hranice s Polskem. Podle dostupných dat z Českého statistického úřadu, byl okres k 31. 12. 2014 se rozlohou 982 km² na celkové ploše Královéhradeckého kraje podílí 20,6 % a je tak druhým největším okresem v kraji. Z hlediska počtu obyvatel je rychnovský okres nejmenším v kraji, k 31. 12. 2014 jich zde žilo 78 926, tj. 14,3 % z celkového počtu obyvatel kraje. Vyznačuje se nejmenší hustotou zalidnění, na 1 km² připadá 80 obyvatel.

Z hlediska přírodních a socio-ekonomických podmínek se dá území rozdělit do tří specifických podoblastí. Horská část, podhorská část a mírně zvlněná část. Uvedené oblasti mají odlišný rozvojový potenciál. Horská oblast bude turisticky lákavá, ale neatraktivní pro trvalé usídlení. Povrch okresu je tvořen rovinou a pahorkatinou, která se zvedá v horský masív Orlických hor. Nejvyšším místem je Velká Deštná s 1 115 m nadmořské výšky. Podnebí je zde více drsnější. V roce 1969 byly Orlické hory vyhlášeny chráněnou krajinnou oblastí. Celkem jsou na území okresu dvě národní přírodní rezervace, 12 přírodních památek a 20 přírodních rezervací. Povodí v tomto okrese tvoří tři hlavní řeky, Divoká Orlice, Zdobnice a Bělá. Vodní plochy tvoří z celkové rozlohy okresu pouze 1,3 %. Dopravní síť okresu je tvořena dvěma hlavními silničními tahy. Z Hradce Králové přes Týniště nad Orlicí, Kostelec nad Orlicí, Vamberk směrem na Šumperk. Druhý pak z Náchoda přes Dobrušku, Rychnov nad Kněžnou a Vamberk do Ústí nad Orlicí, směr Brno.

Půdní fond okresu tvoří 53,4 % zemědělská půda, ze které 60,1 % zabírá orná půda a 35 % je trvale zatravněná. Dalších 38 % plochy okresu je pokryto lesy (Tabulka 4).

Tabulka 4 Úhrnné hodnoty druhů pozemků k 31.12.2016, Rychnov n. Kněžnou (v ha)

Obec	orná půda	zahrada	ovocný sad	TTP	Zemědělská celkem	lesní pozemek	vodní plocha	zastavěná plocha	ostatní plocha	Celková výměra
RnK	13270	1035	268	10469	25043	19004	477	706	2709	47940

Zdroj: vlastní zpracování

Výpočet koeficientu ekologické stability byl na tomto území proveden pro určení, jak environmentálně silné je. Koeficient označuje zkratkou KES a výpočet je proveden podělením ekologicky stabilních území (louky, zahrady, lesní a vodní plochy) a ekologicky nestabilních území (orná půda, zastavěná plocha). Stabilita se dělí do čtyř typů. Typ A – území nadprůměrně využívané, základní ekologické funkce musí být nahrazovány technickými zásahy. Typ B se vyznačuje územím, které je intenzivně využívané, zejména zemědělskou velkovýrobou a vyžaduje vysoké vklady. Typ C je vyvážená krajina, kde jsou technické objekty v souladu s přírodními strukturami. A poslední typ D je přírodní a přírodě blízká krajina s nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem.

$$KES = \frac{\text{lesní půda} + \text{vodní plochy a toky} + \text{trvale travní porost} + \text{mokřady} + \text{sady} + \text{vinice}}{\text{orná půda} + \text{antropogenizované plochy} + \text{chmelnice}}$$

Výsledek výpočtu koeficientu na Rychnovsku je 2,2, což ho řadí do typu C, tedy vyvážená krajina.

Demografický popis

Z celkového počtu 80 samostatných obcí jich má 9 statut města a 2 statut městyse. Ve čtyřech městech nad pět tisíc obyvatel žilo 38,6 % trvale bydlícího obyvatelstva okresu. První místo, co se týče počtu obyvatel zaujímá hlavní místo okresní město Rychnov nad Kněžnou s 11 184 obyvateli. Na základě zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, bylo na území okresu vytvořeno sedm správních obvodů pověřených obecních úřadů a tři správní obvody

obcí s rozšířenou působností. Je sledováno zvyšující se demografické stárnutí populace. Poměr zastoupení dětské a poproduktivní složky obyvatel věková struktura obyvatelstva SO ORP Rychnov nad Kněžnou je celkově nižší neboli mladší ve srovnání s obyvatelstvem Královéhradeckého kraje. Ve správním obvodu dosahoval index stáří (tedy počet osob ve věku 65 a více let vyjádřených na 100 dětí do 15 let) v roce 2011 hodnoty 102,4 (to znamená zhruba 102 osob v poproduktivním věku připadajících na 100 dětí).

Tabulka 5 Vývoj počtu obyvatel rychnovského okresu

Věková skupina	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvatel v tisících											
0-14	5 759	5 601	5 545	5 478	5 302	5 181	5 103	5 027	5 098	5 094	5 145
15-64	23 880	23 997	23 975	24 010	24 237	24 330	24 294	24 229	24 062	23 770	23 514
65+	4 318	4 344	4 368	4 392	4 455	4 553	4 646	4 798	4 900	5 053	5 270
Celkem	33 957	33 942	33 888	33 880	33 994	34 064	34 043	34 054	34 060	33 917	33 929
Struktura obyvatel v %											
0-14	17	16,5	16,4	16,2	15,6	15,2	15	14,8	15	15,8	15,2
15-64	70,3	70,7	70,7	70,9	71,3	71,4	71,4	71,1	70,6	70,1	69,3
65+	12,7	12,8	12,9	13	13,1	13,4	13,6	14,1	14,4	14,9	15,5

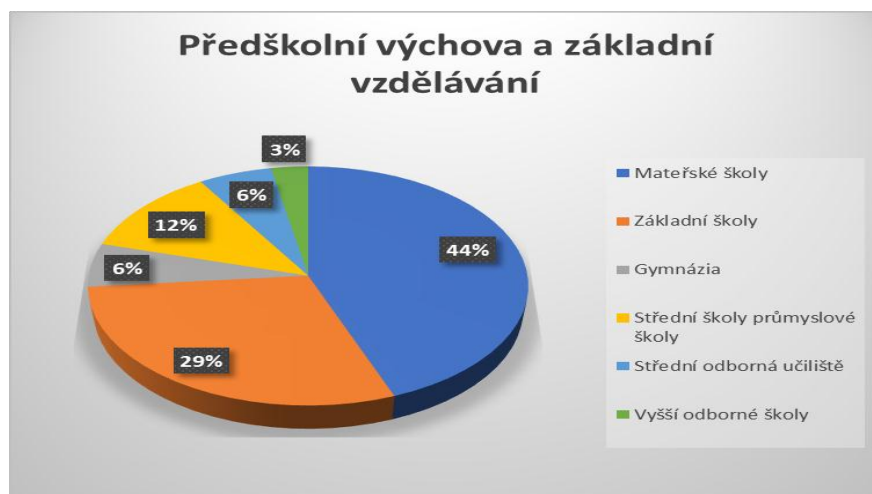
Zdroj: SO ORP Rychnov nad Kněžnou, 2001– 2011

Dlouhodobý vývoj obyvatelstva v území je poměrně příznivý a odpovídá celostátní tendenci růstu počtu obyvatel. Růst počtu obyvatel ale nebyl vždy příznivý a mezi roky 2001-2011 počet obyvatel na území ubýval. Již delší dobu dochází k nepříznivému demografickému vývoji zejména v horské části MAS, kde obyvatelstva z různých příčin ubývá již mnoho desetiletí.

Předškolní výchova a základní vzdělávání

Vzdělanost a následující vědomostní úroveň obyvatelstva je jedním z hlavních faktorů pro rozvoj regionů, krajů a celé České republiky. Na Rychnovsku je celkem početné zastoupení předškolních a školních zařízení na vysoké úrovni. Chybí zde pouze poslední stupeň, a to vysoká škola. Vysoké školy jsou v krajském městě, Hradci Králové.

Graf 1 Přehled školských zařízení

Zdroj: Vlastní zpracování

Počet žáků ZŠ a MŠ v přepočtu na 1000 obyvatel v SO ORP Rychnov nad Kněžnou mírně převyšuje krajský průměr (85 žáků ZŠ / 1000 obyv. v ORP RK oproti 80 žákům ZŠ/ 1000 obyv. za krajský průměr a 37 dětí MŠ/ 1000 obyv. v ORP oproti 35 dětí MŠ/ 1000 obyv. za průměr kraje). Vzdělanost v kraji je znázorněna v Tabulce 6.

Tabulka 6 Přehled vzdělanostní struktury

Vzdělanostní struktura (počet obyvatel)	
Bez vzdělání	253
Základní vč. neukončené	6 389
Vyučení a střední odborné bez maturity	11 318
Úplné střední s maturitou	6 973
Vyšší odborné a nástavbové	1 047
Vysokoškolské	1 768
Nezjištěné vzdělání	384
Celkem	28 132

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ 2011

Graf 2 Grafické znázornění vzdělanostní struktury

Zdroj: Vlastní zpracování

Nezaměstnanost

Rostoucí míra nezaměstnanosti spolu s hmotnou nouzí představují jeden z hlavních faktorů vzniku různých typů nepříznivých sociálních situací, jako je například zadluženost, nevyhovující či žádné bydlení, rozvoj sociálně patologických jevů (zneužívání a závislost na návykových látkách, trestná činnost, rodinné, sociální či psychické problémy atd.).

K 1. 4. 2016 byla dlouhodobě nejnižší nezaměstnanost v okrese Rychnov nad Kněžnou, v měsíci dubnu klesla na 2,15 % a byla tak nejnižší ze všech okresů v České republice. Volných pracovních míst bylo 975, uchazečů o zaměstnání bylo 1227, tudíž na 1 pracovní místo připadlo 1,25 uchazeče.

Poslední známé údaje jsou z dubna 2018 (Tabulka 7), kdy byla v okrese Rychnov nad Kněžnou opět nejnižší nezaměstnanost s číslem 1,17 %. Úřad práce v Rychnově nad Kněžnou eviduje prý pouze lidi, kteří pracovat opravdu nechtějí nebo pracovat nemohou. Hlavní příčinou je pokračující rozmach společnosti Škoda Auto a.s. a dalších přidružených výrobních závodů, kteří každý měsíc zvyšují počet pracovních míst. Vzniká zde tedy opačný problém, nejsou zde už žádní volní kvalifikovaní pracovníci. Tento problém nejvíce pocítují místní malí a střední podnikatelé. Vznikl zde nový trend najímání agenturních pracovníků ze zahraničí, převážně z Polska, Ukrajiny a Bulharska.

Tabulka 7 Volná pracovní místa

Neumístění uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa k 30. 4. 2018

Pramen: MPSV ČR

	Uchazeči o zaměstnání		Volná pracovní místa hlášená úřadům práce	Uchazeči na 1 volné pracovní místo	Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (%)		
	celkem	z toho dosažitelní			celkem	muži	ženy
Česká republika	242 798	220 183	267 107	0,9	3,20	3,07	3,33
Královéhradecký kraj	8 812	7 857	11 589	0,8	2,24	2,17	2,31
v tom okresy:							
Hradec Králové	3 146	2 697	4 050	0,8	2,61	2,64	2,57
Jičín	945	828	1 798	0,5	1,62	1,40	1,86
Náchod	2 067	1 887	2 179	0,9	2,69	2,75	2,63
Rychnov nad Kněžnou	664	591	1 709	0,4	1,17	1,00	1,34
Trutnov	1 990	1 854	1 853	1,1	2,45	2,32	2,59

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 až 64 let na počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let

Zdroj: Český statistický úřad, 2018

Ekonomické ukazatele

Ke konci roku 2011 bylo z hlediska struktury podnikatelské sféry zapsáno do registru ekonomických subjektů 17 851 podnikatelských subjektů, to představuje 13,2 % z celkového počtu ekonomických subjektů kraje. Fyzické osoby tvořily 83,3 %, právnické osoby pak 16,7 %. V členění podle odvětvové činnosti tvořily z celkového počtu 14,2 % subjekty zabývající se činností průmyslovou, 11,6 % stavební a 7,4 % zemědělskou činností. Nejvíce, 27,7 % podniky zabývající se obchodem, ubytováním a stravováním.

Rozhodujícími průmyslovými obory v lokalitě jsou strojírenství, automobilový, kovodělný a potravinářský průmysl. Nejvýznamnější a největší zaměstnavatelé regionu jsou koncentrováni výhradně do měst Rychnov nad Kněžnou (FAB, AQUA servis), Vamberk, Solnice, ale nacházejí se i v menších obcích Lupenice, Slatina nad Zdobicí, Třebešov a Kvasiny (Tabulka 8).

Tabulka 8 Významní zaměstnavatelé v okrese Rychnov nad Kněžnou

Významní zaměstnavatelé v ORP Rychnov n. Kn.			
Název	Sídlo	OKEČ	Kategorie počtu zaměstnanců
FAB, s.r.o.	Rychnov n. Kn.	Výroba zámků a kování	500 - 999
MAJA, a.s.	Rychnov n. Kn.	Výroba ostatních oděvních doplňků	500 - 999
AQUA SERVIS, a.s.	Rychnov n. Kn.	Výroba a rozvod pitné a užitkové vody	100 - 199
ESAB Vamberk, s.r.o.	Vamberk	Výroba zboží z drátu	500 - 999
PEWAG s.r.o.	Vamberk	Výroba šroubů, řetězů a pružin	200 - 249
ŘEŤEZY Vamberk, s.r.o.	Vamberk	Výroba ložisek, ozubených kol a jiných převodových prvků	100 - 199
GAPA s.r.o.	Vamberk	Provoz restaurací, bufetů apod.	100 - 199
VASPO Vamberk, s.r.o.	Vamberk	Výroba ostatních minerálních výrobků nekovových	100 - 199
ALFA Plywood, a.s.	Solnice	Výroba dýh, překližkových výrobků a aglomerovaných dřevařských výrobků	100 - 199
ASV výrobní družstvo	Solnice	Výroba dílů a příslušenství dvoustopých motorových vozidel vč. dílů jejich motorů	100 - 199
MADOS MT s.r.o.	Lupenice	Výstavba pozemních a inženýrských staveb	100 - 199
ZDOBNICE a.s.	Slatina nad Zdobnicí	Rostlinná výroba kombinovaná se živočišnou výrobou (smíšené hospodářství)	100 - 199
MATRIX a.s., Třebešov	Třebešov	Výroba pilařská a impregnace dřeva	100 - 199
ŠKODA AUTO, a.s. - závod Kvasiny	Kvasiny	Výroba motorových vozidel	5000 +

Zdroj: data z přehledu ORP a vlastní zpracování

Infrastruktura a sociální služby

Vybavenost obcí technickou infrastrukturou (kanalizace, plyn, vodovod, elektřina) se stále zlepšuje, ale i v této době ještě nejsou všechny obce a jejich části napojeny na všechny výše uvedené infrastrukturální sítě. Kvalitní dopravní napojení je zásadní pro

ekonomický rozvoj území. Z tohoto hlediska je ORP Rychnov nad Kněžnou ve značné nevýhodě oproti ostatním ORP, dojezdová vzdálenost k dálnici nebo rychlostní komunikaci je 48 km, což je pátá nejdelší dojezdová vzdálenost v rámci krajských ORP a zároveň i pod průměrem kraje. Dopravní obslužnost v tomto regionu zajišťují společnosti AUDIS, ČSAD a ČD. Stále zde je celkem problém využít hromadnou dopravu z odlehlejších oblastí, zejména periferních území v Orlických horách. Veřejná doprava je zavedena do všech obcí řešeného území. Dálkové autobusy mají zastávky ve 12 obcích, železniční doprava je zavedena do 11 obcí.

Běžné výdaje obce představují náklady, které jsou spojeny s každodenním provozem obce. V přepočtu na jednoho obyvatele vyjadřují celkovou finanční náročnost provozu obce (náklady na mzdy, nákup materiálu, paliv, sociální dávky, důchody a další. V ORP Rychnov nad Kněžnou mají běžné výdaje ve sledovaném období klesající tendenci, v průměru činí běžné výdaje na obyvatele 28 tis. Kč.

Pokrytí mobilním signálem je zde vyhovující. Všichni tři hlavní operátoři, kteří provozují mobilní služby v České republice, pokrývají většinu území regionu. Slabší pokrytí je v některých místech v Orlických horách, jak na hřebenech a dalších výše položených místech.

SWOT ANALÝZA – region Rychnov nad Kněžnou

Silné stránky (S)

- Koncentrace zemědělské rostlinné i živočišné produkce, tradice zemědělského hospodaření i v méně příznivých oblastech kraje.
- Dlouhodobě nízká míra nezaměstnanosti.
- Dlouhodobá tradice a zázemí kvalifikovaných pracovníků ve strojírenství a zpracovatelském průmyslu.
- Dobré životní prostředí.
- Hustá síť místních a pěších komunikací v extravilánu obcí a turistických cyklotras.

Slabé stránky (W)

- Jednostranná orientace průmyslu na strojírenství.
- Nepříznivá struktura vzdělání, pracovních sil vzhledem k poptávce.
- Chybějící a chátrající technická infrastruktura v obcích, nízký podíl obcí napojených na ČOV
- Nedostatek pracovních sil v zemědělství
- Větší vzdálenost k rychlostním komunikacím, železnici a letišti, horší dopravní dostupnost horských oblastí a malých obcí.

Příležitosti (O)

- Využití polohy regionu k zintenzivnění spojení a spolupráce s Polskem.
- Rozvoj nových forem cestovního ruchu - agro a hipoturistiky, dobrovolnických pobytů, česko-polských táborů, včetně příměstské rekreace.
- Vytváření pracovních míst s alternativními úvazky pro znevýhodněné skupiny obyvatel včetně sociálního podnikání
- Podpora aktivit spolupráce obcí, podnikatelů a neziskového sektoru k posílení ekonomické a sociální stability regionu

Hrozby (T)

- Jednostranný rozvoj strojírenského průmyslu, ukončení činnosti jiných odvětví, malá variabilita pracovních míst.
- Neperspektivnost zemědělského podnikání, ukončování činnosti menších farem.
- Pokles přitažlivosti horských oblastí pro život obyvatel a podnikání, vylidňování obcí.
- Ztráta venkovského charakteru území s kvalitním přírodním prostředím, živelná výstavba, nárůst individuální a nákladní dopravy, zábor zemědělských ploch

„Jednou z účinných metod, která pomůže určit váhu jednotlivých silných a slabých stránek organizace, příležitostí a hrozeb je Plus minus matice SWOT analýzy. Při její tvorbě postupujeme tak, že si jednotlivé silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby očíslováme (S1–Sn, W1–Wn, O1–On, T1–Tn), umístíme je do matice, a určujeme silnou oboustranně pozitivní (++) či slabší pozitivní (+) vazbu, nebo silně oboustranně negativní (– –) či slabě negativní (–) vazbu. V případě žádného vzájemného vztahu udělujeme 0.

Nejvyšší váhu má pak ta silná či slabá stránka, příležitost nebo hrozba, která má nejvíce + nebo – „ (Škarabelová, 2007, 214).

Tabulka 9 Plus minus matice SWOT analýzy

	s1	s2	s3	s4	s5	w1	w2	w3	w4	w5	Suma	Pořadí
o1	0	0	0	+	+	0	0	0	+	0	3	3.
o2	++	0	0	++	++	0	0	0	0	0	6	1.
o3	0	++	0	0	0	+	++	0	+	0	5	2.
o4	++	0	+	0	0	0	0	+	+	+	6	1.
t1	0	--	--	0	0	--	-	0	0	0	-7	2.
t2	--	0	0	0	0	-	0	0	--	0	-7	2.
t3	--	0	0	0	0	0	0	--	--	--	-10	1.
t4	0	0	0	-	-	0	0	0	0	0	-2	3.
Suma	4	2	1	3	3	-3	-1	-2	-4	-2		
Pořadí	1.	3.	4.	2.	2.	2.	4.	3.	1.	3.		

Zdroj: vlastní zpracování

Z plus minus matice vyplývá, že nejslabší stránkou MAS Splav je nedostatek pracovních sil v zemědělství z důvodu jednostranného automobilového průmyslu, který stahuje pracovníky. To má za následek nejsilnější hrozbu, pokles přitažlivosti horských oblastí a vylidňování horských obcí, neboť se lidé stahuje do obcí a měst blízko průmyslové zóny. Naopak jako nejsilnější stránkou se ukázala silná koncentrace zemědělské a rostlinné výroby a s tím spojené příležitosti, jako je cestovní ruch formou agroturistiky. Na aktivity v této oblasti by tedy měla MAS zacílit svoji činnost.

4.2.2 MAS Splav v programu Leader

Sdružení SPLAV zacílila svou činnost na několik hlavních oblastí. Vedle Programu rozvoje venkova a dalších programů na podporu rozvoje venkova metodou LEADER, je to zaměstnanost a sociální stabilita regionu, volný čas dětí a mládeže a mezinárodní spolupráce. V těchto směrech činnosti uskutečnila MAS v programovém období 2006 – 2013 několik projektů. V programu Leader to byl například projekt Společně pro lidi a venkov. Program zaměstnanost obsahoval nejvíce projektů. Manažerem neziskové organizace I. a II.. Nová příležitost Regionální průvodci Orlických hor, Vzájemná pomoc

a Zemědělcův rok. Z Volného času bylo zrealizováno několik dětských táborů, táborů mládeže a soutěž pro místní školy. Sdružení Splav vyvíjí i aktivity mimo projektovou činnost, a to formou veřejných akcí pro místní obyvatele (Venkovské slavnosti 2010 - 2015, farmářské trhy, výlety, přednášky a další).

Veškerá činnost MAS je podložena komunitně připraveným strategickým plánem. První Integrovaná strategie rozvoje pro území MAS byla sestavena v roce 2005 s podporou programu LEADER+ a byla zaměřena na řešení menších problémů území, řešitelných menšími finančními prostředky. Tato strategie byla následně rozpracována pro uplatnění programu LEADER ČR 2005 a LEADER ČR 2006 a naplněna 13 podpořenými projekty vnějších subjektů a několika vlastními projekty.

Přípravy na Strategii rozvoje na období 2007 – 2013 byly zahájeny v roce 2007 vyhodnocením úspěšnosti předcházející integrované strategie. Proběhlo šetření úspěšnosti plnění 12 stanovených cílů a zjišťováno, proč někde nebylo dosaženo předpokládaných hodnot. Další vyhodnocení se týkalo témat, o která byl zájem a porovnání neaktivnějších subjektů. Výsledkem hodnocení bylo zjištění, že nejprospěšnější je MAS pro své území ve finanční a odborné podpoře projektů z programu LEADER, dále v pomoci znevýhodněným skupinám občanů vytvářením alternativních pracovních míst a sociálních vazeb v obecních komunitách, v nabídce volnočasových aktivit pro děti a mládež a také v přinášení informací. Vyhodnocení bylo využito pro přípravu činnosti MAS na další období formou 4 podrobných tematicky zaměřených strategických dokumentů – Strategického plánu LEADER, Strategického plánu Lidské zdroje, Strategického plánu Mládež a Strategického plánu Mezinárodní spolupráce.

Integrovaná strategie komunitně vedeného místního rozvoje na území MAS Sdružení SPLAV pro období 2014 – 2020 je opět založena na podrobném vyhodnocení předcházejícího období. Průběžně byly vyhodnocovány zejména výsledky dosažené při realizaci strategie LEADER, aby strategický plán pro další období pracoval s co nejrealnějšími cíli. Na základě vyhodnocení předcházejícího období, zjištění zvyšujícího se zájmu o projekty LEADER se MAS rozhodla doplnit dosavadní jednotný Strategický plán komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) o další 4 kapitoly – Programový rámec IROP (Rozvoj venkovských obcí), Programový rámec OPZ (Zaměstnanost

a sociální stabilita), Programový rámec PRV (Rozvoj zemědělství a dalších podnikatelských aktivit) a Programový rámec OPŽP (Zlepšení a ochrana životního prostředí).

Každá z těchto kapitol obsahuje jak cíle splnitelné samostatnou činností MAS, tak cíle stanovené pro realizaci projektů LEADER žadatelů z území MAS, tak i cíle uskutečnitelné pouze za spolupráce MAS s jinými subjekty z ČR i zahraničí. Těmito čtyřmi kapitolami SCLLD byly nahrazeny dosavadní strategické plány LEADER, Lidské zdroje, Mládež a Mezinárodní spolupráce platné v předcházejícím období.

FICHE

Fiche („Fiše“) je dokument MAS, který obsahuje vymezené opatření (z PRV), na které můžete čerpat dotaci. Jedná se o nejdůležitější dokument pro žadatele (spolu s výzvou). Zjednodušeně by se dalo říci, že se jedná o vysvětlující dokument.

- Specifikace toho, na co můžete čerpat - Hlavní opatření (na hlavní opatření musíte čerpat 51% prostředků a více). Je zde to, co se naše MAS rozhodla podporovat, např.: Obnovu a rozvoj vesnic.
- Specifikace toho, na co můžu čerpat v rámci vedlejšího opatření (pokud mám zájem ještě čerpat na další oblasti v rámci jednoho projektu - mohu na ně uplatnit 49% výdajů, jelikož se jedná o vedlejší opatření - pouze doplňkové opatření).

Fiche opatření č. 1 – KONKURENCESCHOPNOST

Inovace v tomto opatření znamenají především:

- investici zaměřenou na přípravu nového výrobku,
- rekonstrukci a nové využití objektu, který je zchátralý nebo dlouhodobě nevyužívaný.

Fiche opatření č. 2 - FIRMY A PRODUKTY

Při realizaci projektů v tomto opatření budou využity inovační procesy a postupy, které se budou týkat územní, časové, tématické a technologické integrace záměrů a aktivit místních firem a podnikatelů. Např. rozšíření certifikace místních produktů a jejich propagace

pomocí společné značky původu a kvality je poměrně novým systémem, který je v ČR realizován zatím jen v šesti oblastech. Tato certifikace tedy územně a tématicky integruje aktivity místních výrobců. Inovací se kromě jiného rozumí novost v rámci činnosti předkladatele, odvětví nebo ČR, nový technologický proces balení, nový typ obalu přispívající ke zvýšení jakosti výrobku, nová technologie zpracování surovin, prodloužení trvanlivosti výrobků jinak než použitím konzervačních látek.

Fiche opatření č. 3 - CESTOVNÍ RUCH

Investice: V ubytovacích, sportovních a dalších zařízeních upřednostníme kombinace zařízení a vybavení, které umožní pobyt bez ohledu na počasí, pobyt v mezisezónách, pobyt rozmanitých skupin návštěvníků apod.

Marketingové produkty: V současné době je velmi oblíbeným trendem vytvářet balíčky služeb 12. Mají oslovit členy celé rodiny (muže, ženy, děti, jejich prarodiče), firemního týmu (zážitková turistika a kondiční outdoorové aktivity), neformální skupiny (sportovní a relaxační aktivity) apod.

Fiche opatření č. 4 - INFRASTRUKTURA

Zájmem MAS je, aby se v rámci limitů daných počtem obyvatel v obci, max. výší rozpočtu atd. - v obcích dobudovala a vybavila potřebná infrastruktura. Inovace proto znamená především vybudování infrastruktury a nákupy strojů a zařízení, které dosud v obci chybí. V případě pořizování územních plánů považuje MAS za zásadní inovaci využití komunitních prvků plánování a Místní agendy 21, které jsou podobně jako metoda Leader založeny na zapojení aktivní části veřejnosti a na jejich účasti při přípravě a realizaci plánů a rozvojových záměrů v obcích.

Fiche opatření č. 5 - OBČANSKÁ VYBAVENOST I

Zájmem MAS je, aby se v rámci limitů daných počtem obyvatel v obci, max. výší rozpočtu atd. - v obcích dobudovala a vybavila potřebná infrastruktura a objekty sloužící veřejnému zájmu místních obyvatel, příp. návštěvníkům obcí a regionu. Inovací se v tomto opatření míní vybudování či zprovoznění objektu a služby, která v současné době v obci chybí. Očekává se, že při realizaci projektů budou co nejvíce využity prvky komunitního plánování, které je podobně jako metoda Leader založeno na zapojení aktivní části veřejnosti a jejich účasti při přípravě a realizaci záměrů v obcích.

Fiche opatření č. 6 - OBČANSKÁ VYBAVENOST II

Zájmem MAS je, aby se v rámci limitů daných počtem obyvatel v obci, max. výší rozpočtu atd. - v obcích dobudovala a vybavila potřebná infrastruktura a objekty sloužící veřejnému zájmu, příp. návštěvníkům obcí a regionu. Inovací se v tomto opatření míní vybudování či zprovoznění objektu a služby, která v současné době v obci chybí.

Fiche opatření č. 7 - KULTURNÍ DĚDICTVÍ

MAS neočekává věcně inovativní projekty, neboť toto opatření může být zaměřeno pouze na kulturní dědictví. Inovace se však může týkat a) způsobů šetrného využití kulturních objektů a prvků, nových studií kulturního dědictví a budoucího zhodnocení v rámci cestovního ruchu, b) přímého a většinového zapojení mladých lidí do 18, resp. do 30 let v projektech.

Fiche opatření č. 8 - VZDĚLÁVÁNÍ

Mezi inovační postupy v tomto opatření počítáme zejména:

- soustředění vzdělávací aktivity na jednu ze skupin obyvatelstva
- integraci vzdělávacích aktivit do nových celků územních (tj. působnost pro více obcí), nebo tématických (např. ucelené kurzy pro zájemce o podnikání).

Zhodnocení

Nejvíce žádostí bylo podáno ve Fiche 1 (44 projektů), Fiche 2 (38 projektů) a Fiche 7 (50 projektů). Nejmenší zájem bylo o fiche 3, 5 a 8, kde bylo podáno celkem 14 projektů. Celkem bylo za dotační období bylo přijato 186 žádostí o dotaci. Z toho MAS podpořila 137 projektů, z toho SZIF podpořil 127 projektů. Dohodu se SZIF nakonec podepsalo 126 žadatelů, jeden žadatel smlouvu nepodepsal. 6 žadatelů z vlastního rozhodnutí ukončilo předčasně realizaci projektu a odstoupilo od Dohody. Celkem tedy bylo zrealizováno 120 projektů a proplaceno bylo 119 projektů. Největší zájem o dotace byl ze strany obcí, které mají největší zkušenosti s čerpáním dotací. Realizováno a proplaceno bylo 41 obecních projektů, hlavně vybavení a pořízení například nového movitého majetku (pro údržbu zeleně na veřejných prostranstvích, kompostéry atd.)

Následovali zemědělci a zemědělské podniky s 34 projekty, neziskové organizace s 30 projekty a nezemědělské podnikatelé s 14 projekty.

Celková výše nákladů zrealizovaných projektů činila 84 047 044 Kč, z toho dotace činili 42 818 077 Kč. V přepočtu na jeden projekt představoval podíl dotací na celkových nákladech projektů v rozmezí 30 % - 80 %. Program LEADER získal u žadatelů velký zájem a byl kladně hodnocen. Bylo přijato o 60 žádostí více, než mohlo být uspokojeno. Největší zátěží pro žadatele byla poměrně složitá administrativa a také často se měnící pravidla.

Od příjmu žádosti o dotaci po celou dobu realizace projektů poskytovala MAS Sdružení SPLAV žadatelům poradenskou a administrativní činnost. Konzultovala s nimi realizaci projektů, pomáhala při vyplňování změnových hlášení, spolupracovala při vypracování žádostí o proplacení, kontrolovala veškerou dokladovost projektu. Zaměstnanci Sdružení SPLAV prováděli kontrolu projektů před zahájením, v průběhu realizace a po ukončení realizace projektu. Monitoring je dále prováděn pro celou předepsanou dobu udržitelnosti projektů.

Monitoring naplňování cílů MAS probíhal v souladu s předpisy a doporučeními danými v ose IV. LEADER Státním zemědělským intervenčním fondem. Byl prováděn zaměstnanci MAS v průběhu celého procesu přípravy a realizace projektů, byly monitorovány indikátory vztahující se k jednotlivým projektům a fichím i indikátory stanovené SZIF.

Monitorování probíhalo ve čtyřech fázích včetně pořízení kontrolních protokolů a fotodokumentací. První je monitoring před zahájením projektů – byly prováděny kontroly u projektů přímo na místě, a to u těch, kde v rámci projektu mělo dojít k změně počátečního stavu, např. k výměně střešní krytiny, změně technologie, opravě budovy apod. Druhý způsob monitorování probíhal v průběhu realizace projektů – kontroly byly prováděny u těch projektů, kde se v průběhu realizace vyskytly problémy, nebo příjemce dotace nedodržel součinnost s MAS. Třetím způsobem před ukončením realizace projektů – monitoring byl prováděn u všech projektů. Bylo kontrolováno naplnění všech parametrů, které byly stanoveny v žádosti o dotaci (administrativní kontrola – porovnání

veškerých ukazatelů a soulad s pravidly LEADER, kontrola obsahu faktur a kontrola výběrových řízení) a fyzická kontrola na místě - zda bylo zrealizováno vše, co bylo obsahem projektu. Kontrola spočívala např. v porovnání evidenčních čísel strojů s fakturací, měření ploch (komunikace, střechy). Naposled se kontroluje udržitelnost projektů. Dříve kontrola probíhala u všech projektů, v současnosti pouze u projektů, kde hrozí ztráta funkčnosti.

4.3 MAS Pohoda venkova z.s.

Místní akční skupina Pohoda venkova, z.s. je spolkem, který vznikl v srpnu roku 2005, tehdy jako občanské sdružení za účelem podpory rozvoje venkovského partnerství a leaderovské spolupráce v regionu. MAS POHODA venkova v současné době působí na území 35 měst a obcí Orlických hor, v okrese Dobruška (cca 330 km²). Jedná se o území s rozlohou cca 337 km², kde žije více jak 32 tisíc stálých obyvatel. Účelem spolku je veřejně prospěšná činnost v těchto oblastech: péče o kulturní a hospodářský rozvoj regionu, tvorba podmínek pro nejširší spolupráci při rozvoji regionu, realizace rozvojové strategie, propagace obnovy venkova a účast na evropské spolupráci při obnově venkova.

Region je součástí Královéhradeckého kraje a NUTS II Severovýchod. Rozkládá se na území okresů Náchod a Rychnov nad Kněžnou ve třech správních obvodech obcí s rozšířenou působností (Dobruška, Nové Město nad Metují, Náchod).

Původně bylo součástí MAS POHODA venkova 23 obcí. V roce 2007 se odpojilo Deštné v Orlických horách a připojilo se 8 nových obcí, které jsou zapojeny také v Dobrovolném svazku obcí Region Novoměstsko. V roce 2014 se Deštné v Orlických horách vrátilo do územní působnosti MAS POHODA venkova a společně s ním ještě přibýly 4 další obce (Přepychy, Mokré, Králova Lhota, Rohenice), které do té doby v žádné MAS nepůsobily.

V současnosti MAS působí na území těchto 35 obcí:

Bačetín, Bohdašín, Borová, Bystré, Česká Čermná, České Meziříčí, Deštné v Orlických horách, Dobré, Dobruška, Dobřany, Chlístov, Janov, Jestřebí, Kounov, Králova Lhota, Libchyně, Mezilesí, Mokré, Nové Město nad Metují, Nový Hrádek, Ohnišov, Olešnice v Orlických horách, Opočno, Podbřezí, Pohoří, Přepychy, Přibyslav, Rohenice, Sedloňov, Semechnice, Sendraž, Slavoňov, Sněžné, Trnov a Val.

4.3.1 Charakteristika území MAS Pohoda venkova z.s.

Geografický popis

Území „Dobruška“ leží v Orlické tabuli. Na západě sousedí s Podorlickou pahorkatinou, na severu s Krkonošským podhůřím a na jihu a východě s Východolabskou tabulí. Okolí Dobrušky je mírně zvlňené. Protéká tudy Zlatý potok. Krajinný ráz ORP Dobruška přechází z rovinných poloh, přes vrchoviny až do horského masívu Orlických hor. Západní část území pokrývá Podorlická pahorkatina, směrem k severovýchodu se zvedá v Deštenskou hornatinu. Část území spadá do chráněné krajinné oblasti Orlické hory. Zemědělská půda zabírá 62,7 % území. Zalesnění je v rámci kraje podprůměrné (28,8 %), viz Tabulka 10.

Tabulka 10 Úhrnné hodnoty druhů pozemků k 31.12.2016, Dobruška, (v hektarech)

Obec	orná půda	Zahrada	ovocný sad	TTP	Zemědělská celkem	lesní pozemek	vodní plocha	zastavěná plocha	ostatní plocha	Celková výměra
Dobruška	11709	622	28	4937	17297	8101	354	533	1624	27910

Zdroj: Vlastní zpracování

I zde byl proveden výpočet ekologického koeficientu vedoucího, ke zjištění, jak environmentálně silné území je. Koeficient označujeme zkratkou KES a výpočet je proveden podělením ekologicky stabilních území (louky, zahrady, lesní a vodní plochy) a ekologicky nestabilních území (orná půda, zastavěná plocha).

$$KES = \frac{\text{lesní půda} + \text{vodní plochy a toky} + \text{trvale travní porost} + \text{mokřady} + \text{sady} + \text{vinice}}{\text{omá půda} + \text{antropogenizované plochy} + \text{chmelnice}}$$

Výsledek výpočtu koeficientu území Dobruška je 1,15, což ho řadí na hranici typu B (území intenzivně využívané) a typu C (celkem vyvážená krajina).

Středem území ORP přes Dobrušku prochází severojižním směrem silnice I. třídy č. 14 spojující Rychnov nad Kněžnou s Náchodem. Region nemá přímé napojení na dálnici nebo rychlostní komunikaci. Železniční doprava má ryze obslužný regionální charakter.

Demografický popis

K 1. 1. 2014 mělo město Dobruška 6 896 obyvatel. Z toho bylo 3 338 mužů a 3 558 žen. Ženy mají ve složení obyvatelstva nepatrnou převahu. V procentuálním poměru je to 48,4 % mužů a 51,6 % žen. Hustota zalidnění při výměře města 34,43 km² a počtu obyvatel k 1. 1. 2014 byla 20,29 obyvatele na km². Od roku 2001, kdy měla Dobruška 7 181 obyvatel, začalo obyvatelstva ve městě ubývat až do roku 2011. Poslední údaj k 1.1.2014 byl 6 989 obyvatel (Tabulka 11).

Tabulka 11 Vývoj počtu obyvatel ve městě Dobruška ve vybraných letech

Vývoj počtu obyvatel ve městě Dobruška ve vybraných letech							
rok	1961	1970	1980	1991	2001	2012	2014
počet obyvatel	5712	6204	6982	6893	7181	6915	6989

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ

Podle posledního sčítání lidu a domů v roce 2011 byl počet obyvatel regionu celkem 9 568. Počet obyvatel ve věku 0 - 14 let byl 1 043, počet obyvatel ve věku 15 - 64 let byl 7 165 a počet obyvatel ve věku 65 a více let byl 1 360.

Graf 3 Znáznornění rozložení obyvatel podle věku

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ 201

Zaměstnanost a podnikatelské prostředí

Zde je stejná situace jako v okrese Rychnov nad Kněžnou. Automobilový výrobní závod Škoda Auto Kvasiny, a.s. a přilehlá rozlehlá průmyslová zóna pohlcuje veškerou pracovní sílu i z okresu Dobruška. Doba dojezdu je cca 12 kilometrů a navíc je doprava silně podpořena místní autobusovou dopravou, která zajišťuje svoz na třísměnný provoz.

Tabulka 12 Přehled nezaměstnanosti v ORP Dobruška k lednu 2017

	Dosažitelní uchazeči 15-64	Obyvatelstvo 15-64	Podíl nezaměstnaných osob	Volná místa
Dobruška	163	8181	2%	62

Zdroj: Vlastní zpracování, MPSV

Na území ORP Dobruška bylo k 31. 12. 2008 evidováno celkem 4 363 ekonomických subjektů. Jednoznačně převládají podnikatelské subjekty bez zaměstnanců, kterých bylo 1 551. Subjektů se 100 a více zaměstnanci bylo v ORP Dobruška pouze 10 (Tabulka 13). Podle právní formy převládají mezi ekonomickými subjekty fyzické osoby (3 674), právnických osob bylo evidováno 689. Strukturou je tato oblast řazena k oblastem průmyslově-zemědělským. Rozhodujícími průmyslovými obory v lokalitě je strojírenství, elektrotechnický, textilní a potravinářský průmysl.

Tabulka 13 Přehled zaměstnavatelů ORP Dobruška (nad 100 zaměstnanců)

Významní zaměstnavatelé v ORP Dobruška			
Název	Sídlo	OKEČ	Kategorie počtu zaměstnanců
KBA - Grafitec s.r.o.	Dobruška	Výroba strojů a přístrojů pro tisk, brožování a vazbu knih	500 - 999
STUHA, a.s.	Dobruška	Výroba stuh a prýmků	100 - 199
MARTA s.r.o.	Dobruška	Výroba pekárenských výrobků vč. cukrářských, kromě trvanlivých výrobků	100 - 199
DUO CZ, s.r.o.	Opočno	Výroba ostatního elektrického vybavení	200 - 249
BOHEMILK, a.s.	Opočno	Provoz mlékáren, výroba másla a sýrů	100 - 199
ZEMSPOL, a.s.	České Meziříčí	Rostlinná výroba kombinovaná se živočišnou výrobou (smíšené hospodářství)	100 - 199
PZP KOMPLET a.s.	Semechnice	Výroba elektrických rozvodných a spínacích zařízení	100 - 199
ZEAS Podorlicko a.s.	Trnov	Rostlinná výroba kombinovaná se živočišnou výrobou (smíšené hospodářství)	100 - 199

Zdroj: Regionální informační servis, Vlastní zpracování

Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Obyvatelé ORP Dobruška patří k nadprůměrně vzdělaným v rámci kraje. Podíl vysokoškoláků a obyvatel s vyšším vzděláním je v přepočtu na počet obyvatel starších 15 let je čtvrtý nejvyšší, podíl středoškolsky vzdělaných s maturitou je třetí nejvyšší v kraji. Oproti tomu podíl obyvatel s učebním oborem bez maturity a se základním vzděláním či bez vzdělání patří k podprůměrným v rámci kraje. V regionu Dobruška je v současnosti 22 školských zařízení. Největší podíl mají mateřské školy v počtu 12, dále základní školy v počtu 5. Středoškolský stupeň vzdělávání je rozdělen mezi 1 gymnázium, 2 průmyslové střední školy a 2 střední odborná učiliště. Vysokoškolský stupeň vzdělávání zde není zastoupen.

Graf 4 Znárodnění zastoupení školských zařízení

Zdroj: Vlastní zpracování

Vzdělanostní struktura obyvatelstva je velmi důležitou charakteristikou kvality života v daném území. Vzdělání obyvatelé mohou dobře ekonomicky zabezpečit region, kde žijí, a mohou tak napomáhat dalšímu místnímu rozvoji. Zvyšování vzdělanostní struktury obyvatelstva je tedy velmi žádoucí.

Tabulka 14 Vzdělanostní struktura

Vzdělanostní struktura (počet obyvatel)	
Bez vzdělání	107
Základní vč. neukončené	3 738
Vyučení a střední odborné bez maturity	11 318
Úplné střední s maturitou	4 062
Vyšší odborné a nástavbové	588
Vysokoškolské	1 105
Nezjištěné vzdělání	113
Celkem	16 369

Zdroj: Sčítání lidu a domů 2001, Vlastní zpracování

Graf 5 Grafické znázornění vzdělanostní struktury

Zdroj: Vlastní zpracování

Obyvatelé z menších obcí buď dojíždějí za prací, nebo se věnují zemědělství či drobnému podnikání. Nejvíce lidí nucených dojíždět za prací je z horské části, kde není tolik pracovních příležitostí a kde převažují sezónní práce, a to zejména v zimním období díky vhodným lyžařským podmínkám. Pracovních možností na území MAS Pohoda venkova je tedy dostatek a prakticky každý, kdo chce pracovat, tak po chvíli hledání najde své uplatnění.

Zdravotnická zařízení a sociální služby

Soustřeďují se do všech tří měst v území, do dalších pěti obcí dojíždějí praktičtí lékaři. Zdravotní služba je tedy silně centralizována a je potřeba zajistit, aby zdravotní péče byla poskytována i v ostatních částech regionu. Dojezd za zdravotnickou péčí je často problémový, a to zejména pro starší občany, kteří nevládní automobil, neboť dopravní spojení je mnohdy nedostatečné a časově náročné. Nezbytná je modernizace zařízení zdravotní péče, neboť stávající zařízení a ordinace jsou často v provizorních podmínkách. V Opočně je nutná revitalizace areálu bývalé nemocnice. Areál je z velké části opuštěný, zůstala zde pouze léčebna dlouhodobě nemocných (LDN) a město zde zřídilo polikliniku. V oblasti sociálních služeb je vlivem dlouhodobého trendu stárnutí populace nutné zajistiti zvyšující se poptávku. Aby se tato situace dala zvládnout, bude nutné zapojit i jiné druhy péče - sociální služby, které ulehčují zvládat pečující roli (odlehčovací služby, raná péče, respitní péče), tak i vzdělávací a podpůrné programy. Dále je žádoucí rozvoj služeb

v domácím prostředí, rozvoj komunitních center a kontaktních center. Samozřejmě nesmírně důležitá je rovněž potřeba podpory specifických zařízení a aktivit pro děti a seniory.

Bydlení

Podle posledního sčítání občanů, domů a bytů, které provádí Český statistický úřad, můžeme konstatovat, že se na území místní akční skupiny zvyšuje počet rodinných domů a bytů. Ve většině obcí byly vytvořeny podmínky pro to, aby tam lidé trvale chtěli a mohli žít. Jednou z forem je nabídka stavebních parcel a míst pro bytovou výstavbu, což pomůže zastavit odliv obyvatel z území (především v horské oblasti). Na území MAS POHODA venkova se vyskytuje hned několik obcí, které se v posledních letech potýkají s významným odlivem obyvatel. Jak už bylo předesláno, jedná se zejména o horské obce, ve kterých objekty slouží k rekreaci, a nikoliv k trvalému bydlení. Konkrétně se jedná o Deštné v Orlických horách, Olešnici v Orlických horách či Sedloňov.

Další nutností v oblasti bydlení je pořizování bytů pro sociální bydlení, neboť jak ukazuje analýza současného stavu, otázka sociálních služeb a péče je čím dál významnější. Pozitivní ukázkou je obec Podbřezí, jenž do územního plánu zahrnuje výstavbu 50 rodinných domků na klidném místě na mírném jižním svahu. Současné bytové či rodinné domy, ale i některé veřejné budovy nemají dostatečně dobré tepelně-izolační vlastnosti, a aby došlo k zabránění úniku tepla, je potřeba tyto domy zateplit.

Cestovní ruch

Současná analýza MAS poukazuje na nedostatečné ubytovací a stravovací kapacity tohoto regionu. Pokud je žádoucí podpořit místní cestovní ruch je nutné, aby došlo k výstavbě či modernizaci základní turistické infrastruktury, jako jsou např. ubytovací a stravovací zařízení pro zážitkovou turistiku, dětská a sportovní hřiště, lyžařské areály a jiné. Velkou hrozbou je tedy konkurence okolních regionů (nejblíže Krkonoš) a možná nedostatečná atraktivita zdejšího regionu (menší koncentrace historických památek).

V rámci turistické dopravní infrastruktury je potřebné budovat, modernizovat či udržovat cyklostezky a cyklotrasy a jejich součástí jako jsou např. záchytná parkoviště nebo odpočinková či stravovací místa, neboť současný stav této části infrastruktury není

ideální. Důležité je využití cyklobusů a skibusů do horských oblastí. Obce DSO Region Orlické hory se rozhodly propagovat cestovní ruch pomocí Kačenčiny pohádkové říše, která nabízí v rámci turistické hry o ceny atraktivní „vandrování“ po zajímavostech regionu. Je založena na postavách vládců Orlických hor – Rampušáka a Kačenky, kteří si dvakrát ročně předávají vládu nad horami a tím nalákají tisíce návštěvníků.

SWOT ANALÝZA – region Dobruška

Silné stránky (S)

- zdravé životní prostředí na většině území regionu a krásná příroda (z hlediska členitosti, lesnatosti, barevnosti)
- mnoho cílů pro pěší i autoturistiku
- v horské a podhorské části členitý terén, lesní plochy a vodní toky
- z hlediska migrace stabilizované obyvatelstvo
- velký počet tradičních kulturních a sportovních akcí ve městech a obcích

Slabé stránky (W)

- nedostatečná občanská vybavenost v obcích
- nedostatečná technická infrastruktura a stav komunikací v některých obcích, včetně kanalizací a veřejných vodovodů
- nedostatek ubytovacích a stravovacích kapacit (např. v mírně zvlněné části regionu)
- v regionu není mnoho významných historických objektů
- stárnutí obyvatelstva (zvyšuje se průměrný věk, stoupá podíl ekonomicky neaktivních osob)

Příležitosti (O)

- aktivizace místních subjektů prostřednictvím místní akční skupiny, využití metody Leader pro společné podnikání a záměry subjektů z různých sektorů
- od roku 2008 další zlepšení průchodnosti polsko-českých hranic
- v rodinné rekreaci zájem o produktové balíčky pro celou rodinu, o zážitkovou turistiku, o kondiční pobyty

- výrobě a potravinách (biopaliva, plodiny vhodné pro biomasu, biopotraviny), tak v nezemědělských činnostech (služby cestovního ruchu, služby pro obce a obyvatele)

Hrozby (T)

- místní povodně
- nedostatek sněhu v zimní sezóně
- konkurence horských turistických oblastí (zejména Krkonoše a střední a východní část Orlických hor)
- aktivita sousedních mikroregionů (např. na Náchodsku, Kladsku, Rychnovsku), jejich svazků obcí a MAS v rozvoji vlastního cestovního ruchu, která může odlákat potenciální návštěvníky našeho regionu

Tabulka 15 Plus minus matice SWOT analýzy

	s1	s2	s3	s4	s5	w1	w2	w3	w4	w5	Suma	Pořadí
o1	0	0	0	+	+	+	+	0	0	+	5	2.
o2	+	+	0	0	0	0	0	+	++	0	5	2.
o3	++	++	+	0	0	0	0	++	++	0	9	1.
o4	0	+	0	0	+	0	0	0	0	0	2	3.
t1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4.
t2	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	-1	3.
t3	-	0	-	0	0	-	0	--	--	0	-7	1.
t4	0	0	0	0	--	0	0	-	--	0	-5	2.
Suma	3	4	1	1	2	-1	0	-4	-4	0		
Pořadí	2.	1.	4.	4.	3.	2.	3.	1.	1.	3.		

Zdroj: Vlastní zpracování

Silnou stránkou je v tomto regionu turistika, vzhledem k dobrému životnímu prostředí, rozmanité krajině, která je zastoupena podhorskou oblastí Orlických hor, bohužel se zde však potýkají s nízkou nabídkou ubytování a nižším počtem historických památek. Region tedy hlavně láká na pěší horskou turistiku. Je to velká příležitost, zacílit svoji činnost do této oblasti a aktivně rozšiřovat nabídku rodinných pobytů či zážitkových balíčků. Velkým problémem, zda bývá i nedostatek sněhu, který odláká klientelu z místních menších lyžařských středisek. Velkou hrozbou je zde odlákání návštěvníků sousední oblastí Krkonoš, která má v této oblasti mnohem větší nabídku.

4.3.2 MAS Pohoda venkova v programu Leader

V programovém období 2007-2013 realizovala MAS Pohoda venkova svůj Strategický plán Leader, „Krok za krokem s POHODOU venkovem“, v rámci kterého bylo podpořeno celkem 125 projektů. Strategický plán LEADER využíval Integrovanou strategii území jako jeden z podkladů pro rozvoj regionu. Soustředil se na zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, využití historických i přírodních zajímavostí regionu k rozvoji cestovního ruchu a podporu mezisektorové spolupráce subjektů působících na území MAS. Veškeré tyto a níže uvedené cíle a priority MAS byly naplňovány prostřednictvím 8 různých fichí opatření, které jsou uvedeny níže.

Strategické rozhodování o výběru opatření se opíralo o souběh tří zdrojů informací. O vyhodnocení stavu a budoucích potřeb regionu (výsledek SWOT analýzy) a z toho odvozených hlavních cílů. O vyhodnocení souboru projektových záměrů obcí, osob a organizací, které byly shromážděny průzkumem na území regionu (celkem 93 jednotlivých záměrů). Posledním zdrojem byla přijatelnost z hlediska Programu rozvoje venkova ČR a jeho opatření.

Dlouhodobým cílem je aktivovat potenciál regionu a pomocí vnitřní mezisektorové spolupráce a finanční pomoci z krajských, státních a unijních zdrojů zvyšovat prosperitu, udržitelnost a bohatství regionu.

FICHE (Přehled Fichí viz Tabulka 16)

Fiche opatření č.1 – KONKURENCESCHOPNOST

Fiche je zaměřena na investice do zemědělských staveb a technologií určených pro živočišnou (podpora se týká chovu skotu, prasat, ovcí, koz, koní, drůbeže a včel) a rostlinnou výrobu. Podpora je dále zaměřena na uvádění souvisejících produktů prvovýroby na trh a využití a zpracování biomasy pro vlastní potřebu.

Fiche opatření č.2 - FIRMY A PRODUKTY

Fiche je zaměřena na podporu zakládání nových a rozvoj existujících podniků nejmenší velikosti - mikropodniků, včetně nových živností v oblasti výroby, zpracování a služeb. Cílem podpory je rozvoj hospodářské struktury nezemědělských aktivit.

Fiche opatření č.3 – CESTOVNÍ RUCH

Fiche je zaměřena na rozvoj aktivit v rámci rozvoje venkovské ekonomiky směrem k činnostem v cestovním ruchu. Dotaci lze poskytnout na stavbu, modernizaci, rekonstrukci či přestavbu malokapacitního ubytovacího či stravovacího zařízení, půjčovny sportovních potřeb, sportovních zařízení. Dále na nákup vybavení pro malokapacitní ubytovací či stravovací zařízení; nákup vybavení a sportovních potřeb pro půjčovny sportovních potřeb a pro sportovní zařízení; na výdaje na propagaci a marketing, které jsou součástí projektu.

Fiche opatření č.4 - INFRASTRUKTURA

Fiche podporuje obce v oblasti základní dopravní a technické infrastruktury včetně vodohospodářské, zlepšení vzhledu obcí a tím zlepšení životních podmínek a zvýšení atraktivity pro bydlení, podnikání i relaxace.

Fiche opatření č.5 - OBČANSKÁ VYBAVENOST

Fiche je zaměřena na zajištění občanského vybavení a služeb v obcích v oblasti veřejné správy, školství, zdravotnictví, kultury a sociálních služeb, spolkových činností, předškolní a mimoškolní péče o děti, základní obchodní infrastruktury, tělovýchovy a sportu. V zájmu posílení sounáležitosti místních obyvatel s místním prostředím je podpora zaměřena také na zajištění zázemí pro aktivity místních společenských, kulturních, zájmových a sportovních organizací a spolků a církví a jejich organizací, které přispívají k zachování tradic a upevňují lokální identitu a mezilidské vztahy.

Fiche opatření č.6 – OBČANSKÁ VYBAVENOST II.

Fiche podporuje stejné aktivity jako fiche 5 Občanská vybavenost I, ovšem s tím rozdílem, že tato fiche tzv. zakládá veřejnou podporu. To znamená, že zaměření projektů realizovaných v rámci této fiche je komerčního charakteru. Z důvodu veřejné podpory je maximální výše dotace 60%.

Fiche opatření č.7 – KULTURNÍ DĚDICTVÍ

Fiche je zaměřena na vypracování studií nebo programů a na výdaje spojené s udržováním, obnovou a zhodnocováním nebo využitím kulturního dědictví venkova, jako například kulturních památek, památkově významných území, kulturních prvků vesnic a venkovské krajiny, včetně historických parků, zahrad a alejí, a dále na budování stálých výstavních expozic a muzeí s vazbou na místní historii, zajímavosti, kulturní a umělecké aktivity a tradiční lidovou kulturu. Dotace je určena projektům, které slouží k veřejně prospěšné činnosti a nejsou využívány k ekonomickému prospěchu žadatele či provozovatele. Součástí projektu může být uspořádání vzdělávacích aktivit souvisejících se vzděláváním hospodářských subjektů působících na venkově.

Tabulka 16 Přehled Fichí a žádostí v PRV 2007 – 2013

FICHE	% z (dle platného SPL)	% z rozpočtu (stav k 30.6.2015)*	Podané žádosti		Schválené žádosti**		Proplac né projekty
			ks	Kč	ks	Kč	
Fiche 1 Konkurenceschopn	10	14	45	9 192 636,-	35	6 922 665,-	34
Fiche 2 Firmy a produkty	15	10,4	21	8 115 578,-	13	4 860 034,-	12
Fiche 3 Cestovní	5	4,3	8	3 676 925,-	6	2 435 278,-	4
Fiche 4 Infrastruktura	20	19,5	26	11 805 391,-	22	8 194 753,-	22
Fiche 5 Občanská vybavenost I	45	45,1	90	39 768 681,-	47	18 843 862,-	47
Fiche 6 Občanská vybavenost II	0	0	2	1 200 000,-	1	400 000,-	0
Fiche 7 Kulturní dědictví	4	6,7	8	3 894 944,-	6	2 857 642,-	6
Fiche 8 Vzdělávání	1	0	0	0	0	0,-	0
Celkem	100%	100%	200	77 654 155,-	130	44 514 234,-	125

Zdroj: interní dokumenty MAS Pohoda venkova

Zhodnocení

V období realizace strategického plánu MAS Pohoda venkova vyhlásila celkem 11 výzev, v nichž žadatelé předkládali dle přesně určených podmínek žádosti o dotaci do vyhlášených oblastí. Celkem bylo podáno 200 projektových záměrů, přičemž skutečně zrealizováno jich bylo 125. Požadovaná výše dotace u 125 těchto schválených projektů byla 41 621 520,- Kč. V reálu bylo proplaceno přesně 40 686 514,- Kč. MAS se úspěšně zapojila do realizace projektů spolupráce Programu rozvoje venkova ČR. V rámci tří projektů spolupráce místních akčních skupin si MAS POHODA venkova vyzkoušela spolupráci nejen s tuzemskými MAS, ale i s těmi zahraničními (Lotyšsko, Litva).

Příklad jednoho z úspěšných projektů - Orlické hory pro všechny. Cílem projektu bylo zlepšit možnosti trávení volného času pro handicapované osoby regionu Orlických hor a Podorlicka. Toho bude docíleno nákupem pomůcek a vybavení, včetně označení tras, které jsou pro tyto spoluobčany vhodné. Dalším dlouhodobým projektem je „MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů“. A nejvíce známým projektem u veřejnosti je „Orlické hory – originální produkt“, kdy jsou od roku 2007 propagovány regionální značky, potraviny a řemeslné výrobky, které garantují původ z Orlických hor a jsou šetrné vůči životnímu prostředí.

5 Šetření v terénu

K vyhodnocení činnosti a posouzení udržitelnosti MAS proběhlo místní šetření v terénu na území MAS SPLAV z.s. a MAS POHODA VENKOVA, z.s.. Šetření probíhalo po dobu třech měsíců roku 2018. Cílem tohoto šetření bylo získat návrhy kam se má činnost místních akčních skupin ubírat v budoucnu a zároveň zajistit udržitelnost. Šetření v terénu členíme na etapy. Prvotní etapou je příprava, poté následuje realizace a nakonec vyhodnocení výsledků a závěr. Bylo provedeno kvantitativní i kvalitativní šetření. V kvantitativním byly uskutečněny strukturované rozhovory s veřejností – místními občany. V kvalitativním byly uskutečněny osobní rozhovory se členy či zástupci MAS. Dále proběhlo srovnání prostředí, ve kterém dané místní akční skupiny leží a porovnání úspěšnosti jejich dosavadní činnosti. Lze zde aplikovat případová studie (též kazuistika, anglicky case study) je jednou z metod kvalitativního výzkumu. *„Stručně bývá charakterizována jako detailní studium jednoho, či malého počtu případů za účelem aplikace získaných poznatků při porozumění případům obdobným“* (Hendl, 1997, 243).

5.1 Přípravná etapa

Přípravná etapa je nejdůležitější první částí šetření, neboť má celkově vliv na množství a kvalitu získaných sociálních informací. Cíl výzkumu je stanoven samotným cílem diplomové práce. Pro návrh možností činností MAS a zajištění udržitelnosti bylo podstatné zjištění mínění veřejnosti – místních občanů. Jaké je jejich povědomí o existenci a fungování MAS daných lokalitách. Pomocí strukturovaného rozhovoru a řízených osobních rozhovorů se podařilo vymezit hlavní oblasti priorit místních občanů. Šetření bylo uskutečněno formou písemného dotazníku, předloženého místním občanům, spadajícím trvalým pobytem do území vždy jedné z uvedených místních akčních skupin. Otázky v jednotném dotazníku byly uzavřené a polouzavřené. Plné znění otázek je vloženo v příloze. Vstupní část dotazníku zahrnovala obecné otázky, pro zjištění, zda občané mají povědomí o existenci a činnosti místní akční skupiny a další základní otázky. Šetření se zúčastnilo 150 respondentů z každé oblasti a bylo provedeno v období červenec až září 2018. Tímto kvantitativním výzkumem byly otestovány stanovené hypotézy.

Hypotéza je tvrzení, neboli předpoklad, jehož platnost pouze předpokládáme, ale je stanoven tak, aby mohl být potvrzen či vyvrácen.

Stanovení hypotéz

H1: Povědomí o existenci a činnosti Místní akční skupiny je závislé na míře dosaženého vzdělání.

H2: Ochota respondentů zapojit se osobně do rozvoje je závislá na věku respondentů.

Uzavřené otázky musí obsahovat všechny možné alternativy odpovědí. Druhým požadavkem je výlučnost kategorií, to znamená, že každá odpověď musí být zařaditelná pouze jedenkrát.

Výběr vzorku respondentů

Výzkum bude uskutečněn na náhodně oslovených respondentech. Jediným společným kritériem byl trvalý pobyt na porovnávaných území MAS Splav z.s. a MAS Pohoda venkova z.s.. Osloveno bude 150 respondentů z každé lokality. Samotné terénní šetření proběhne v průběhu měsíců červenec, srpen a září 2018.

Pilotní studie

V pilotní studii bylo osloveno formou nestandardizovaného rozhovoru 15 osob z každé lokality. Cílem bylo zjistit, zda lze připravený výzkum zrealizovat a zda lze data, která požadujeme opravdu získat. Výsledkem pilotní studie bylo vyhodnocení, že získané informace budou platné, vzhledem ke skutečnosti.

Technika sběru dat

Kvantitativní šetření proběhlo formou standardizovaného rozhovoru, který obsahoval několik pevně stanovených otázek s nabídkou variant odpovědí. Tyto odpovědi se rychle zpracovávají, nemají však ale takovou vypovídající váhu jako otázky otevřené. I ty byly v rozhovoru použity a byly získány informace o povědomí MAS a vyhodnocení na kterou oblast by se měla činnost a rozvoj nejvíce rozšířit. Dále proběhly přímé rozhovory s aktéry této sféry. Z každé oblasti byli vybráni 4 zástupci. Například starostové obcí, manažeři místní akční skupiny a právnická osoba, která je členem vždy jedné z MAS.

Předvýzkum

Dále byl na malém vzorku 40 osob uskutečněn předvýzkum. Předvýzkum nám ověřil, že při samotném šetření se není nutné obávat nepochopení předložených otázek. Otázky nebylo potřeba nikterak upravovat.

5.2 Sběr dat – realizační etapa

Samotný sběr dat proběhl v průběhu třech měsíců, červenec až září 2018. Pro kvantitativní šetření byl použit strukturovaný rozhovor s připravenými otázkami a nabídkou odpovědí. Sběr byl proveden zároveň u obou porovnávaných MAS na vzorku 150 občanů s trvalým pobytem. Jednalo se o náhodné respondenty a tento rozhovor proběhl anonymně. Doba rozhovoru byla přibližně 15 minut / jednotlivce. Respondenti byli seznámeni s účelem využití pro diplomovou práci a nikdo neodmítl účast. První část, identifikace respondenta proběhla v nejkratším čase a nejdéle respondentům trvala třetí část, a to z důvodu velké neznalosti. Kvalitativní šetření proběhlo přímo osobně se zástupci zapojených aktérů. Na obecních úřadech se starosty, u právnických subjektů v sídle firmy a naposled v kanceláři MAS.

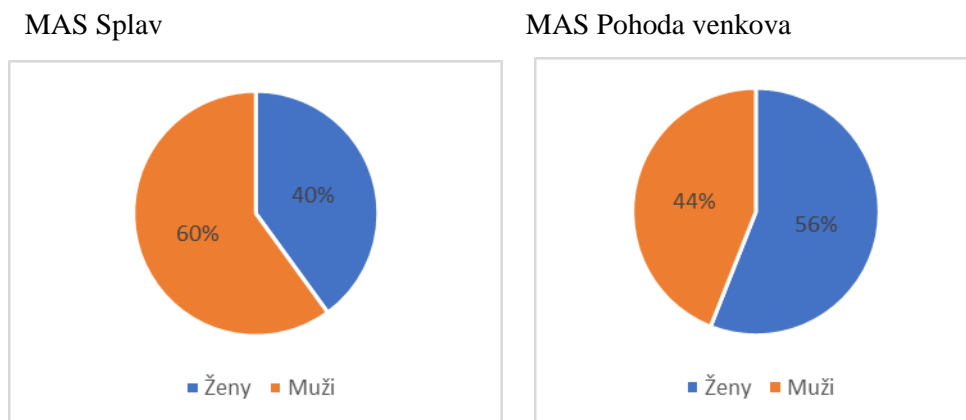
5.3 Analýza kvantitativního šetření

Analýza získaných dat byla rozdělena do dvou skupin podle porovnávaných MAS. Výstupy z šetření byly seřazeny ve stejném sledu jako byly v předloženém strukturovaném rozhovoru a znázorněny byly „koláčovým typem“ grafu. Ke znázornění počtu odpovědí bylo použito procentuálního vyjádření.

Pohlaví respondentů

MAS Splav, na tomto území se zúčastnilo 61 žen a 89 mužů a v MAS Pohoda venkova se zúčastnilo 84 žen a 66 mužů.

Graf 6 Porovnání zastoupení pohlaví respondentů

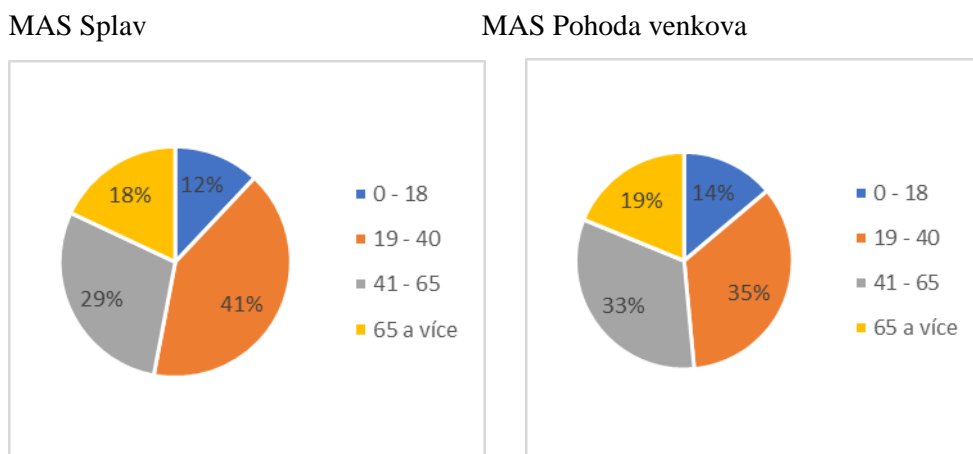
Zdroj: Vlastní zpracování

Věk respondentů

Dotazovaní respondenti byli rozděleni do několika skupin podle daného věku.

Na obou území byli osloveni občané ze všech věkových kategorií. Největší počet oslovených respondentů byl v produktivním věku, tedy 19 let až 40 let a 41 let až 65 let. Nejméně oslovených respondentů bylo z věkové kategorie 0-18.

Graf 7 Znázornění % rozložení věkových kategorií respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

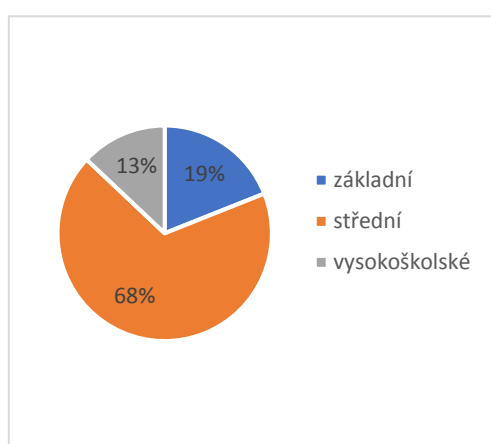
Vzdělání respondentů

Na obou územích byla nejvíce zastoupena skupina se středoškolským vzděláním (zde je zahrnuta střední škola bez maturity a střední škola s maturitou). Naopak nejnižší zastoupení měla na obou územích skupina vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Pomyslné druhé místo obsadila skupina obyvatel se základním vzděláním. Podle procentuálního zobrazení je možné říci, že porovnávaná území jsou ve vzdělanostní struktuře na stejné úrovni.

Graf 8 Znárodnění % rozložení respondentů dle dosaženého vzdělání

MAS Splav

MAS Pohoda venkova

Zdroj: Vlastní zpracování

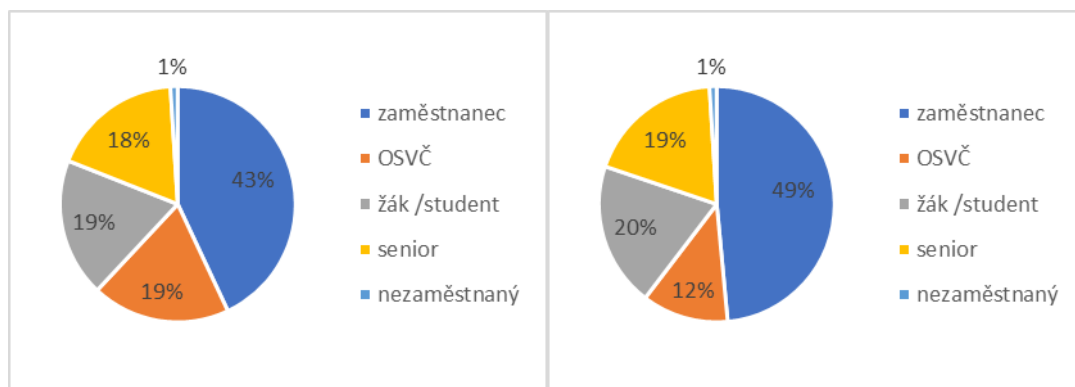
Zaměstnanost respondentů

Bezkonkurenčně nejvyšší zastoupení v této kategorii měli zaměstnaní respondenti a osoby samostatně výdělečně činné, nebo-li OSVČ. U této skupiny respondentů byl nejmenší problém se zodpovězením daných otázek. Poté osoby v důchodovém postproduktivním věku a studenti, kteří mají mnohem nižší obecné povědomí. Skupina nezaměstnaných má na porovnávaných územích zcela zanedbatelné zastoupení, a to s ohledem k nejnižší nezaměstnanosti tohoto regionu.

Graf 9 Znázornění % rozložení respondentů podle zaměstnanosti

MAS Splav

MAS Pohoda venkova

Zdroj: Vlastní zpracování

Kvalita života

Pro místní akční skupiny je velice důležité, aby znaly, jaké skutečné mínění o kvalitě života mají místní obyvatelé. Jak vnímají své okolí, zázemí a prostředí pro život. Kde cítí nedostatky a slabiny a v které oblasti by uvítali změny. Kvalita života je hodnocena několika kritérii, do dotazníku jich bylo vybráno jen několik a byly rozděleny do nadřazených tří oblastí, environmentální, sociální a ekonomickou. Výsledek hodnocení občanů může napomoci místní akční skupině v rozhodování kam svoji budoucí činnost a aktivity orientovat. Hodnocení probíhalo udělováním školních známek, 1 tedy znamenala nejlepší hodnocení a 5 nedostatečné.

Vyhodnocení odpovědí respondentů z území MAS Splav

Respondenti zde udělili nejlepší hodnocení zaměstnanosti. Z předchozích šetření lze konstatovat, že počty poptávaných volných pracovních míst se rovnají počtům nabízených volných pracovních míst. Hlavními poskytovateli pracovních míst jsou nadnárodní společnosti v průmyslové zóně, která se soustředí na automobilový průmysl. Do této oblasti není potřeba dle občanů v budoucnu investovat. Druhým nejlépe hodnoceným byl volný čas. Za posledních deset let bylo vybudováno několik sportovišť, víceúčelových a dětských hřišť, plavecký bazén, nové 3D kino, tréninková kavárna s mentálně postiženými zaměstnanci pro veřejnost, velké kulturní akce (např. festival divadla a hudby Poláčkovo léto), farmářské trhy a další. Kladně občané hodnotili i oblast školství, kdy je

síť předškolních a školních dostatečně pokryta. Dále s bydlením a bezpečností jsou také spokojeni. Mladé rodiny zde bez problémů získají stavební parcelu k výstavbě, často i za pomoci obecních bezúročných půjček. Starší domy zase ve velké míře využívají dotačních příležitostí na zateplení domu či pořízení tepelného čerpadla či nového kotle. Zde občané chápou souvislost s životním prostředím. Nejhůře hodnocenou oblastí byla zdravotní péče. Okresní nemocnice v Rychnově nad Kněžnou se již řadu let potýká s finančními problémy a není schopna dobře hospodařit. Dále zde není dostatek personálu, což má za následek uzavření několika významných oddělení. Například dětská chirurgie či pohotovost je pro místní občany nejbliže až v Hradci Králové. V současné době hrozí i uzavření porodního a novorozeneckého oddělení, což lidé nesou s velkou nelibostí. Druhým velkým nedostatkem je dle respondentů doprava. Zcela nedostatečná dopravní síť, která je přetěžována denně kamionovou dopravou, směřující do průmyslové zóny. V současnosti se aktéři místní samosprávy snaží o projekty obchvatů několika obcí a přesunutí části dopravy na železnici. Nejrychlejší cestou, jak pomoci bezpečnosti je zkvalitnění povrchů cest, lepší dopravní značení, kruhové objezdy a v obcích vybudování osvětlených přechodů pro chodce a retardérů v obytných zónách. Zdravotnictví a doprava je pro místní občany prioritou číslo jedna. MAS by měla zvážit, zda a jak může na tyto oblasti zacílit.

Tabulka 17 Výsledky hodnocení kvality života na území MAS Splav

Oblast	Současný stav	Budoucí stav
Zdraví, zdravotní péče	4	1
Zaměstnanost	1	4
Konkurenceschopnost	2	4
Vzdělání (MŠ, ZŠ, SŠ)	2	2
Rodiny a domácnost	3	1
Život v komunitě, aktivity občanů	3	2
Bydlení	2	3
Místní životní prostředí	3	2
Doprava	4	1
Bezpečnost a kriminalita	2	3
Volný čas	1	4
Cestovní ruch	3	2
Podpora zemědělství a místní produkce, farmy	3	2

Zdroj: Vlastní zpracování

Vyhodnocení odpovědí respondentů z území MAS Pohoda venkova

Za současného stavu nebyla žádná z oblastní vyhodnocena známkou 1. Několik bylo ohodnoceno známkou 2, lze tedy obecně říci, že v těchto oblastech jsou místní obyvatelé spokojeni a nepovažují za nutné do nich v budoucnu investovat. Takto označeno bylo zdravotnictví, které je zde zastoupeno velkou oblastní nemocnicí v Náchodě. Vzdělání také dostalo průměrnou známku 2. Síť předškolních a školních zařízení zajišťující školní docházku je zde dostatečná. Celkově dobrý pohled mají obyvatelé na oblast bydlení, volný čas a život v komunitě. I zde je ve většině obcí možnost nové výstavby, která je hojně podporována z důvodu rozšiřování obcí a se stěhováním nových mladých rodin, jsou „omlazovány“. Možností trávení volného času je zde několik, od zrekonstruovaného koupaliště v Dobrušce, kde se pořádají různá cvičení a kurzy pro veřejnost, kina v Dobrušce, Novém Městě nad Metují a Náchodě, kde je pravidelně pořádán i kulturní program formou divadelních představení a besed. Největší kulturní akcí tohoto okresu bývá Mezinárodní hudební festival F.L.Věka, do kterého je MAS Pohoda venkova přímo organizačně zapojena. Dále sportoviště, cyklostezky a naučné turistické stezky jsou zde hojně zastoupeny. Známku 3 byla hodnocena zaměstnanost, konkurence a místní životní prostředí. Je zde několik tradičních podniků, které stále patří mezi významné zaměstnavatele v kraji, Stuha Dobruška, Kand Dobruška, cukrovar České Meziříčí nebo například mlékárna Bohemilk Opočno. Z důvodu modernizace a inovace výroby se přechází na robotickou výrobu a tím dochází k propouštění kmenových zaměstnanců. Nejhůře hodnocena byla doprava. I zde se jedná o přetěžování hlavního dopravního tahu. Z Polska přes Náchod vede jediná využitelná komunikace pro kamionovou dopravu směřující do průmyslové zóny na Rychnovsku. Přetěžování má za následek rychlé opotřebování a je nutná obnova za nemalé finanční částky. Tyto náklady silně zatěžují rozpočty dotčených obcí. Ve sloupci budoucí stav bylo označeno známkou 1 více oblastí. Obyvatelé považují za nejdůležitější oblast zaměstnanosti, rodinný život, kvalita bydlení, ale také kladou důraz na podporu místní zemědělské produkce. Na území je několik aktivních farmářů, kteří například přeš značku regionální produkt Orlických hor nabízejí své produkty. Lidé začínají mít stále větší zájem o místní produkci, ať už v rámci zdravého životního stylu nebo s uvědoměním, že regionální produkty se vyznačují vysokou kvalitou.

Tabulka 18 Výsledky hodnocení kvality života na území MAS Pohoda Venkova

Oblast	Současný stav	Budoucí stav
Zdraví, zdravotní péče	2	3
Zaměstnanost	3	1
Konkurenceschopnost	3	2
Vzdělání (MŠ, ZŠ, SŠ)	2	4
Rodiny a domácnost	3	1
Život v komunitě, aktivity občanů	2	3
Bydlení	2	1
Místní životní prostředí	3	2
Doprava	4	1
Bezpečnost a kriminalita	3	2
Volný čas	2	3
Cestovní ruch	2	2
Podpora zemědělství a místní produkce, farmy	3	1

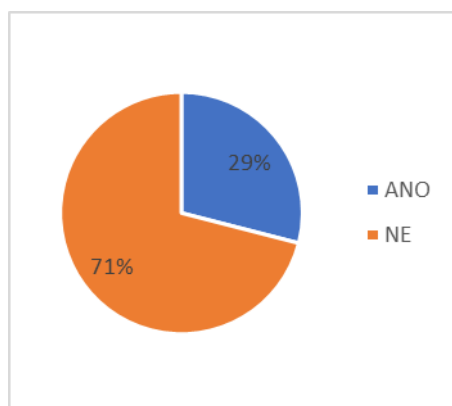
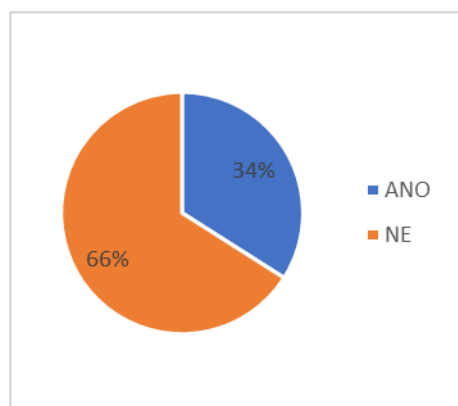
Zdroj: Vlastní zpracování

Další částí rozhovoru byly otázky týkající se základních znalostí o místních akčních skupinách. Na otázku, zda znají pojem Místní akční skupina odpovědělo na území MAS Splav 34% z dotazovaných a na území MAS Pohoda venkova 29% z dotazovaných.

Graf 10 Znázornění % podílu odpovědí respondentů

MAS Splav

MAS Pohoda venkova

Zdroj: Vlastní zpracování

V případě MAS Splav více jak 60% dotazovaných pojem Místní akční skupina vůbec neznalo. V případě MAS Pohoda venkova se jednalo dokonce o více než 70%. V tomto případě byl rozhovor ukončen a nepokračoval dále. Můžeme usuzovat že by obě porovnávané místní akční skupiny měly používat více medializaci na území kde působí. Povědomí místních obyvatel je podle reprezentativního vzorku hodně nízké. Další otázkou pokračovalo pouze 51 osob (MAS Splav) a 44 osob (MAS Pohoda venkova). Na dotaz, zda znají název MAS ve které je jejich obec členem odpověděli respondenti následovně. Dotazovaní z MAS Splav uvedli správnou odpověď z 80% a dotazovaní z MAS Pohoda venkova 85%. Na otázku, zda znají alespoň jeden konkrétní projekt, který byl díky MAS v jejich obci zrealizován se vyjádřilo v MAS Splav 65% a v MAS Pohoda venkova 49%. Dotaz, zda respondenti mají znalost, jak MAS pracují a co je jejich hlavní činností většina zodpověděla pouze obecně, že je to nezisková společnost zabývající se získáváním finančních prostředků z evropské unie pro naše území. Na území MAS Splav to bylo 75% a na území MAS Pohoda venkova 60%, Více informací, nikdo neurčil.

Pojem udržitelnost popsali všichni respondenti z 90% podobnou definicí, a to tak, že nemůžeme žít a „vysávat“ zdroje, ale že je nutné najít takovou míru, která je zachová i pro budoucí generace. Objevilo se i vysvětlení, že nemůžeme žít na úkor přírody, ale zachovat a podporovat její funkci. Lidstvo musí umět hospodařit.

Poslední otázka měla za úkol zjistit, jak velká část respondentů by se zapojila do činnosti MAS osobně. Zde byl překvapivý výsledek u MAS Splav, kde 89% respondentů uvedlo, že by se rádi podíleli na činnosti. Na území MAS Pohoda venkova byla odpověď kladná z 76%. Můžeme s jistotou říci, že místní obyvatelé mají velký zájem podílet se na rozvoji a obnově území na kterém žijí. Obzvláště na venkově mají lidé v tomto směru velké ambice a pokládají to za samozřejmost.

Ověření hypotéz

Na základě zjištěných dat bylo provedeno ověření stanovených čtyř hypotéz. První hypotéza „Povědomí o existenci a činnosti Místní akční skupiny je závislé na míře dosaženého vzdělání.“ byla ověřena pomocí výpočtu koeficientu korelace.

MAS Splav

Vzdělání	Počet	Ano, zná MAS
Základní	35	5
SŠ	83	26
VoŠ, VŠ	32	20
Celkem	150	51

Statistický soubor:

{[35; 5], [83; 26], [32; 20]}

A = 0.258241758242

B = 4.08791208791

R = 0.68324347044 (koeficient korelace)

$y = f(x) = Ax + B = 0.2582x + 4.0879$

Výsledek nám značí přímou závislost a potvrzuje hypotézu.

MAS Pohoda venkova

Vzdělání	počet	Ano, zná MAS
Základní	29	3
SŠ	101	27
VoŠ, VŠ	20	13
Celkem	150	43

Statistický soubor:

{[29; 3], [101; 27], [20; 13]}

A = 0.234398782344

B = 2.61339421613

R = 0.863209171724 (koeficient korelace)

$y = f(x) = Ax + B = 0.2344x + 2.6134$

Výsledek nám značí přímou závislost a potvrzuje hypotézu.

Druhá hypotéza „H2: Závislost mezi ochotou respondentů zapojit se osobně do rozvoje je závislá na věku respondentů.“ byla ověřena pomocí výpočtu koeficientu korelace.

MAS Splav

Statistický soubor:

{[14; 13], [13; 12], [19; 17], [5; 3]}

A = 1.01488833747

B = -1.68982630273

R = 0.995322389365 (koeficient korelace)

$$y = f(x) = Ax + B = 1.0149x - 1.6898$$

Výsledek nám značí přímou závislost a potvrzuje tedy hypotézu.

MAS Pohoda venkova

Statistický soubor:

{[5; 4], [18; 16], [15; 11], [5; 1]}

A = 0.979890310786

B = -2.53382084095

R = 0.975442306383 (koeficient korelace)

$$y = f(x) = Ax + B = 0.9799x - 2.5338$$

Výsledek nám značí přímou závislost a potvrzuje tedy hypotézu.

5.4 Kvalitativní šetření

V průběhu provádění kvantitativního šetření proběhlo i šetření kvalitativní, formou osobního rozhovoru s danými aktéry. Z každého území byly vybrány následující subjekty. Starosta členské obce, zaměstnanec MAS – manager a právnická osoba, místní firma, které je členem MAS.

Rozhovor se zástupcem MAS Splav

Jako první byla oslovena pracovnice MAS Splav z.s., která pracuje na pozici manažera MAS, vedoucí zaměstnanec pro realizaci SCLLD.

Otázka č. 1 - Jste spokojeni s vypracovanou strategií na období 2014 - 2020? Pokrývá opravdu potřeby Vašeho regionu?

Byli jsme s ní spokojeni k datu podání na MMR a byli bychom i nadále, kdyby se v průběhu jejího projednávání na Řídících orgánech (13 měsíců) nezměnila řada předpisů, povinných postupů, přijatelných výdajů a dalších okolností, které její účinnost znehodnotily. Takže, potřeby regionu pokrývá v míře nepřímo úměrné umělým zásahům zvenčí.

Otázka č.2 - Jste spokojeni s vyhlásováním výzev dle strategie?

Nevím, co tím myslíte. Systém přípravy, schvalování a vyhlásování výzev je přehnaně složitý a několika úrovně kontrolovaný, přestože se řídíme naší strategií, která byla schválena všemi Řídícími orgány. Kvůli tříletému přerušení systému výzev a nepochopitelné komplikovanosti procesu zpracování a podání žádosti o dotaci zájemce složitě hledáme a alokace výzev zůstávají nedočerpány.

Otázka č. 3 - Administrativa spojená s Vaší činností (SZIF, EU, ...), označte prosím na stupnici od 1 do 10, jak moc je podle Vás složitá?

10

Otázka č. 4 - Co myslíte, že byl doposud u Vás největší úspěch za doby existence Vaší MAS?

Příprava, realizace a úspěšné ukončení všech cca 28 vlastních projektů MAS a cca 131 projektů jiných žadatelů za cca 80 mil. Kč.

Otázka č. 5 - Jaké jsou Vaše největší cíle do budoucna, čeho chcete dosáhnout?

To je moc složité. Chceme smysluplně přežít toto programovací období.

Otázka č. 6 - Zaměřují se členové na svůj individuální prospěch, nebo spíše vnímáte, že "se snaží pro celý region"?

Pro svůj prospěch pracují i pro ostatní, dobrovolníci nejsme. Každý, kdo se zapojí, chce samozřejmě těžit ve svůj prospěch, ale „společný zájem“ je vždy nadřazený.

Otázka č. 7 - Chcete se rozšiřovat o další členy?

Spíš jen jako náhradu odstoupených členů.

Otázka č. 8 - Jste spokojeni s komunikací mezi všemi členy? Jakou formou to uskutečňujete?

Komunikace probíhá různě - e-mailem, telefonicky, písemně, 1x za 2 měsíce na Valné hromadě. Z 52 členů se účastní obvykle tak polovina. Byli bychom rádi, kdyby to bylo víc.

Rozhovor s realizátorem projektu

Osobně jsem navštívila firmu, jednoho ze členů MAS Splav, kde my bylo dovoleno položit pár otázek týkajících se fungování MAS. Jedná se o střední podnik, který je v regionu velmi významný, a to jak rozličnou činností, kterou vykonává, tak i jako silný místní zaměstnavatel, který se silně zapojuje do společenského i běžného života v okolních obcích.

Otázka č. 1 – Jak dlouho jste členem MAS?

Naše firma je členem MAS Splav od roku 2010.

Otázka č. 2 – Jak se dozvídáte o vyhlášení výzev k předložení žádosti o dotace?

V rámci čerpání dotací velmi úzce spolupracujeme s dvěma dotačními agenturami, které znají naši společnost napříč jejím širokým působením. Tyto partnery průběžně informujeme o našich aktivitách, investicích a strategických záměrech. Díky tomu získáváme pravidelný "dotační audit", který nám ukazuje směry, kterými bychom se v rámci našich investic s dotační podporou mohli vydat. Webové stránky poskytovatelů / administrátorů dotace využíváme spíše k doplnění informací. Prvotní impulz ale většinou

vychází z dotačního auditu. Samozřejmě jsme jako člení MAS informováni, takže informace dostáváme rozhodně včas.

Otázka č. 3 – Kolik žádostí jste již podali, jaké a proč?

Žádostí jsme podali již několik. Zhruba tři se týkaly zemědělství – rostlinné výroby. Blíže bych mohl specifikovat, že se jednalo o modernizaci těžké techniky a zakoupení nových strojů, které jsou nutné k obdělávání půdy. Dále byla využita dotace na vzdělávání zaměstnanců. Z našeho pohledu je toto velmi důležité, pokud chceme ve velké konkurenci jako podnik střední velikosti uspět.

Otázka č. 4 – Využíváte při podání žádostí administrativní pomoc místní akční skupiny nebo jiného subjektu?

Jak již bylo popsáno výše, úzce spolupracujeme s dotačními agenturami. Ty stojí většinou u zrodu myšlenky na nový projekt. Jednodušší žádosti si zpracováváme sami (například. menší projekty vzdělávání zaměstnanců). Pro komplexnější projekty vždy využíváme služeb externí agentury v kombinaci s právní kanceláří.

Otázka č. 5 – V čem myslíte, že je při podávání žádostí největší problém?

Obecně by se dala zmínit stále relativně velká administrativní náročnost přípravy projektu. Mnohdy vyžadování informací, které nejsou objektivně měřitelné a kontrolovatelné, tedy z našeho pohledu zbytečné. Napříč dotačním spektrem se stále potýkáme s funkčností informačních systémů pro administraci a odevzdávání žádostí. Často je nutné žádosti podávat jak v elektronické, tak papírové podobě. Zde je určitě na čem pracovat, co vylepšovat. Nevhodné se z našeho pohledu zdají být také výměny již zaběhlých informačních systému za zcela nové, nevyzkoušené. Poměrně dlouho trávající procesy hodnocení projektů často vedou k tomu, že realita a potřeby se v rychle se vyvíjejícím podnikatelském prostředí v tomto čase (v některých případech i více než 1 rok) změní. Projekt je pak třeba upravovat, což vyžaduje další čas pro administrativní procesy s tímto související. Srovnat realitu s podaným projektem tak bývá občas velmi vysilující.

Otázka č. 6 – Myslíte si, že místní akční skupiny mají smysl a že Vám mohou pomoci?

Ano, určitě. Všichni nemají možnost obrátit se i na jiný „nápomocný“ subjekt jako my. Obzvláště jednotlivci, například soukromý zemědělec, nemá sám se v takové

administrativě vyznat a žádost úspěšně podat. MAS zde podle nás funguje jako takový most, který zajistí spojení žadatelů a příslušných úřadů.

Rozhovor se členem MAS Splav – starostou obce

Jako další názor lze předložit rozhovor se starostou obce (ve funkci od roku 2006), jenž je členem MAS Splav z.s..

Otázka č.1 - Jakým způsobem se dozvídáte o vyhlášení výzev k předložení žádosti o dotace?

O vyhlášení výzev se dozvídám z více kanálů. Z časopisů Priorita, INS. Z upoutávek agentur, které administrují dotace. Ze školení a seminářů, týkajících se dotací

Otázka č. 2 - Využíváte při podání žádostí administrativní pomoc místní akční skupiny, které jste členem, nebo jiného subjektu?

Využívám administrativní pomoc místní akční skupiny i jiných subjektů (Dabona, Profesionálové, Dotace snadno)

Otázka č. 3 - V čem myslíte, že je při podávání žádostí (o dotace) největší problém?

Příprava projektů (kapacity projektantů jsou vyčerpané) a někdy i složitá administrace.

Otázka č. 4 - Na stupnici od 1-10 určete prosím jak moc složitá se Vám jeví administrativa s tímto spojená?

5-7

Otázka č. 5 - Jakého největšího úspěchu dosáhla Vaše obec v součinnosti s MAS Splav z.s.?

Veřejné osvětlení v Roudném, Vodovodní řad etapa 3. ZTV Bílý Újezd, Vybavení obecní klubovny Bílý Újezd

Otázka č. 6 - Která priorita z oblasti územního rozvoje je pro Vaši obec nejdůležitější?

Sanace skalní stěny Hroška, řešení čištění odpadních vod v obci, cyklostezka Ještětice-Bílý Újezd- Podbřezí, oprava komunikací

Otázka č. 7 - Účastní se zástupce Vaší obce Valné hromady místní akční skupiny?

Ano

Otázka č. 8 - Jakou % úspěšnost má Vaše obec v kladném vyřízení dotací?

75%

Otázka č. 9 - Máte aktuálně podanou žádost o dotaci?

Ano – Sanace skalní stěny v Hrošce – náklad 12 mil. Kč

Otázka č. 10 - Co považujete za výhody / nevýhody života ve Vaší obci?

Výhody: dopravní obslužnost, vzdálenost od Dobrušky a Rychnova, poloha obce, školka a škola v obci, sportoviště, dětské hřiště, velmi malá nezaměstnanost – blízkost velkého zaměstnavatele, bohatá a zajímavá historie obce (potenciál cestovního ruchu – budování cyklostezek, turistických tratí a další, zajímavé okolí.

Nevýhody: zatížení silnice I/14 v Bílém Újezdu – průtah obcí, absence železnice, obec není plynofikovaná - horší ovzduší v zimních měsících, absence turistických a cyklistických tras, není vodovod v Roudném, není všude kanalizace (například v obci Masty), málo živnostníků a malých firem pro různé služby občanům.

Rozhovor se zástupcem MAS Pohoda venkova

Otázka č. 1 - Jste spokojeni s vypracovanou strategií na období 2014 - 2020? Pokrývá opravdu potřeby Vašeho regionu?

Ano strategie byla vypracována na základě SWOT analýzy našeho území, dotazníkového šetření s obyvateli a proběhlo několik jednání s členy. Věřím, že jsme pokryli naše potřeby.

Otázka č.2 - Jste spokojeni s vyhlásováním výzev dle strategie?

Nejsme. Administrativní složitost vše komplikuje. I přes to, že se řídíme schválenou

strategií neustále je vše kontrolováno a je zde přehnaná byrokracie. Těžkosti a velká časová náročnost mají za následek, že těžko hledáme zájemce.

Otázka č. 3 - Administrativa spojená s Vaší činností (SZIF, EU, ...), označte prosím na stupnici od 1 do 10, jak moc je podle Vás složitá?

9

Otázka č. 4 - Co myslíte, že byl doposud u Vás největší úspěch za doby existence Vaší MAS?

Několik desítek úspěšných projektů, dovolím si říct několik miliónů získaných pro naše území. Každý projekt je jiný, jedinečný a přináší výhodu někomu jinému.

Otázka č. 5 - Jaké jsou Vaše největší cíle do budoucna, čeho chcete dosáhnout?

Aby se MAS nadále rozvíjela, aby se jí podařilo uspět v mnoha projektech a aby byla stále přínosem pro území na kterém operuje.

Otázka č. 6 - Zaměřují se členové na svůj individuální prospěch, nebo spíše vnímáte, že "se snaží pro celý region"?

Je to o lidech, celá podstata této politiky je samozřejmě zisk a přínos pro všechny, ale vždy čerpá i jednotlivec. Pracujeme pro region.

Otázka č. 7 - Chcete se rozšiřovat o další členy?

Ano, nevidím důvod, proč se nerozšiřovat.

Otázka č. 8 - Jste spokojeni s komunikací mezi všemi členy? Jakou formou to uskutečňujete?

Formou emailové pošty, 1x za 3 měsíce je schůze a vydáváme Venkovský občasník

Rozhovor s realizátorem projektů

Otázka č. 1 – Jak dlouho jste členem MAS?

Členem jsme asi 7 let.

Otázka č. 2 – Jak se dozvídáte o vyhlášení výzev k předložení žádosti o dotace?

Mas Pohoda venkova využívá pravidelných mailových upozornění, takže při jakémkoliv změně, novince, schůzce či akci jsme včas informováni. Na webových stránkách jsou vyvěšeny aktuální výzvy. Žádné dotační agentury nevyužíváme, hlavně z důvodu velké nákladovosti.

Otázka č. 3 – Kolik žádostí jste již podali, jaké a proč?

V minulosti jsme podali dvě žádosti. Jedna byla úspěšná a jedna ne. V současnosti zvažujeme využít žádost z oblasti cestovního ruchu – výstavba malého penzionu, která by vedla ke zvýšení atraktivity okolí a návštěvnosti. Zatím je ale projekt ve fázi přípravy a nejdůležitější bude jaký rozpočet bude předložen.

Otázka č. 4 – Využíváte při podání žádostí administrativní pomoc místní akční skupiny nebo jiného subjektu?

Ano, vzhledem k velmi složité administrativě a zpracování všeho potřebného, využíváme pomoc MAS. Sami bychom toto nezvládli.

Otázka č. 5 – V čem myslíte, že je při podávání žádostí největší problém?

Asi právě v té složité administrativě. Věřím, že to nejednoho zájemce odradí.

Otázka č. 6 – Myslíte si, že místní akční skupiny mají smysl a že Vám mohou pomoci?

Samozřejmě, bez pomoci a činnosti MAS by tady nebyly také příležitosti a výsledky – čerpání financí z evropských zdrojů. MAS vnímáme jako pomocníka a organizátora v této oblasti, jako spojení mezi námi dole a úřady.

Otázka č.1 - Jakým způsobem se dozvídáte o vyhlášení výzev k předložení žádosti o dotace?

Emailové informace

Otázka č. 2 - Využíváte při podání žádostí administrativní pomoc místní akční skupiny, které jste členem, nebo jiného subjektu?

Většinu žádostí se snažíme zpracovat a podat samy za obec, ale v případech větších a složitějších, víme, že se můžeme obrátit na MAS.

Otázka č. 3 - V čem myslíte, že je při podávání žádostí (o dotace) největší problém?

Administrativa a podmínky dotace, které jsou pokaždé jiné

Otázka č. 4 - Na stupnici od 1-10 určete, prosím, jak moc složitá se Vám jeví administrativa s tímto spojená?

Každý projekt je jiný svojí náročností, proto zvolím střed, tedy 5

Otázka č. 5 - Jakého největšího úspěchu dosáhla Vaše obec v součinnosti s MAS Pohoda venkova z.s.?

Nejaktuálnější projekt v součinnosti s MAS je JPOIII vybavení (Vybavení členů jednotky hasičského záchranného sboru osobními a společnými ochrannými pracovními pomůckami).

Otázka č. 6 - Která priorita z oblasti územního rozvoje je pro Vaši obec nejdůležitější?

V současné době jsou to Veřejná prostranství, snažíme se naši obec zvelebit.

Otázka č. 7 - Účastní se zástupce Vaší obce Valné hromady místní akční skupiny?

Ano, pravidelně.

Otázka č. 8 - Jakou % úspěšnost má Vaše obec v kladném vyřízení dotací?

Dovolím si uvést, že jsme velice úspěšní i díky spolupráci s MAS a naše úspěšnost je 100 %

Otázka č. 9 - Máte aktuálně podanou žádost o dotaci?

Ano.

Otázka č. 10 - Co považujete za výhody / nevýhody života ve Vaší obci?

Výhody – hostinec, místní prodejna a pojízdná prodejna, sousedská setkání, činnost místních spolků

Nevýhody – autobusové spoje, dostupnost ZŠ, zdravotní služba

6 Výsledky a diskuze

V průběhu provádění kvantitativního šetření proběhlo i šetření kvalitativní, formou osobního rozhovoru s danými aktéry. Z každého území byly vybrány následující subjekty. Starosta členské obce, zaměstnanec MAS – manager a právnická osoba, místní firma, které je členem MAS. Z provedeného kvantitativního i kvalitativního šetření vyplývají výsledky, které nám dokládají, jaké je veřejné mínění místních občanů o fungování a činnosti MAS, která by měla vést k udržitelnosti daného území. Společně s informacemi z praxe od samotných aktérů je možné stanovit výsledky šetření.

Kvantitativní šetření bylo rozděleno do tří částí. První část obsahovala identifikační kartu, která nám blíže identifikovala respondenty. Druhá část byla zacílena na zjištění veřejného mínění o oblastech kvality života na daném území, a to jak současný stav, tak jaký by měl být stav budoucí. Poslední část dotazníku obsahovala otázky k bližšímu určení, jak silné je povědomí veřejnosti o místních akčních skupinách, udržitelnosti a projektech, které byly na porovnávaném území uskutečněny. Uvedené údaje byly získány od vzorku občanů MAS Splav z okresu Rychnovsko a z MAS Pohoda venkova z okresu Dobrušsko. Nejvíce překvapivý výsledek byl, že obecné povědomí o místních akčních skupinách je velice nízké. U jedné z porovnávaných MAS byla neznalost pojmu MAS více než 60% a v druhé MAS dokonce 70%. Z šetření je patrné, že platí závislost na znalosti pojmu MAS a vzdělání. Vysokoškolsky vzdělaní občané mají vyšší povědomí než například občané se základním vzděláním. Na místě je tedy doporučení oběma místními akčními skupinám, aby zvážili zlepšení své propagace u veřejnosti. Například formou zpravodaje či občasníku, který budou distribuovat do místních domácností. Přibližně jedna třetina z celkového objemu respondentů dokončila rozhovor celý. Zbytek respondentů, kteří odpověděli v třetí části na první otázku, že pojem MAS neznají, již v rozhovoru nepokračovali. Pojem MAS respondenti vysvětlili jako organizaci, která pomáhá získávat finance z evropské unie s lokálním zaměřením. Dále uvedli, že činnost MAS se týká pouze území, na které je zaměřena a na spolupráci svých členů. Podstatu MAS vnímají jako financování projektových záměrů, které mají sloužit ke zkvalitnění života na daném území. Z pohledu samotných aktérů slouží MAS jako takzvaný spojovací most mezi nimi a nadřazenými orgány. Často uvádějí, že nejsou schopni sami zajistit složitou

administrativu, a proto využívají pomoci MAS. Jako velký nedostatek aktéři uvedli nemožnost tvořit projekty, které nejsou podporovány z některého z fondů.

Podle SCLLD MAS Splav na období 2014 – 2020 se projekty v oblasti environmentální zaměřují na opatření k ochranně životního prostředí, budování cyklostezek a chodníků, z oblasti sociální na vzdělávání a zdravotnictví a z oblasti ekonomické ubytovací služby, zemědělská a rostlinná výroba. Tyto oblasti uvedli i respondenti kvantitativního šetření, jako důležité, které chtějí rozvíjet a financovat, obzvláště zdravotnictví. Ze SWOT analýzy vyplynulo, že slabou stránkou regionu je nedostatek pracovníků v zemědělství, neboť jsou stahováni průmyslovou zónou, a to má za následek vylidňování horských oblastí. Dle veřejného mínění občanů je další velkou slabinou tohoto území nedostatečné zajištění oblasti zdravotnictví a doprava. Vzhledem k tomu, že tyto oblasti jsou v SCLLD MAS Splav zahrnuty, lze říci že strategie je připravena velmi dobře s ohledem na potřeby místních obyvatel, a mohou být očekávány změny. Na rok 2018 připravila MAS 19 výzev, nejvíce z operačního programu PRV, kde je naplánováno 6 výzev týkajících se zemědělské oblasti.

Oproti tomu SCLLD MAS Pohoda venkova na období 2014 - 2020 se snaží zacílit na pět oblastí. Na základní vybavenost obcí, služby pro obyvatele a návštěvníky, podnikání a zaměstnanost, zemědělství, lesnictví a péče o krajinu a jako poslední na veřejnou správu. Zde respondenti nejčastěji uváděli zaměstnanost, dopravu, bydlení a pomoc hospodářství. Ze SWOT analýzy zde vyplynulo, že slabým místem je cestovní ruch v podhorských oblastech. Je zde silná vazba na hraniční oblast s Polskem, kde je velký potenciál k rozvoji. Zde se vybízí možnost přeshraniční spolupráce se sousedním regionem v Polsku. Zde lze využít projekt „Orlické hory pro všechny“, kdy je cílem zlepšení možností trávení volného času pro handicapované občany. MAS je zapojena do projektu spolupráce s názvem „Uplatňování metody Leader“, který má za cíl posílit vzájemnou spolupráci a předávání si dobré praxe a dále je zde silná podpora projektu „Regionální značka“, která má podpořit místní farmáře a řemeslníky. SCLLD byla připravena s velkou pečlivostí, připravám předcházela anketa a projektové listy k vyplnění, poté několik pracovních schůzek a jednání. Můžeme tedy konstatovat, že strategie byla připravena dobře a podílí se velkou měrou na rozvoji a udržitelnosti území.

7 Závěr

Evropská Unie a její politika se snaží o „neviditelné hranice“, propojování území do jednoho celku, kde ve velikosti je síla. Aby něco takového fungovalo, je zapotřebí nastolit jasně daná pravidla pro řízení jednotlivých území, která mají ale své specifické potřeby a charakteristiky. Nejefektivnějším způsobem je využití metody Leader, která je zaměřena na komunitně vedený místní rozvoj a nejlépe zná tak potřeby daného území. Efektivita spočívá ve spolupráci státní veřejné správy, úřadů a soukromých subjektů, fyzických a právnických. A to byl důvod vzniku Místních akčních skupin, které na sebe vzaly zajištění a podporu této spolupráce s využitím financí z Evropské Unie – získávání a rozdělování dotačních prostředků. Hlavním cílem je spolupráce, která je klíčem k rozvoji a udržitelnosti venkova a zlepšování kvality života.

Diplomová práce prověřila znalost a povědomí obyvatel, porovnávaných území Rychnovska a Dobruška, o existenci a činnosti místních akčních skupin na jejich území. Na územích bylo zjištěno velmi malé povědomí a je potřeba v této oblasti zapracovat a předávat více informací lidem, o činnosti, o projektech, o sklizených financích. Začlenit místní obyvatele, aby se staly součástí. Dle šetření občané stojí o možnost zapojit se a podílet se na rozvoji a udržitelnosti venkova, který je jejich domovem. Docílit lze toho přímým členstvím, spoluprací nebo účastí na veřejných setkáních s možností vyjádření svých názorů. Důležitým úkolem místních akčních skupin je aktualizace potřeb daného území, které se mění a zajistit tak konkretizaci cílů. Složení území se totiž mění, stejně tak i skladba obyvatel a jejich potřeb. Vzájemnou kvalitní dlouhodobou spoluprací bude tak možné reagovat na potřeby území i bez podpory zvenku. Pokud aktuální problémy nezapadají do záměru evropských fondů, nelze vytvořit výzvu, která by záměr pokryla. Je důležité naučit se využívat místní zdroje, které dané území poskytuje, například využitím regionálních produktů, které jsou přidanou hodnotou regionu. Opomíjenou, ale velmi významnou oblastí je i oblast vzdělávání a předávání know-how mezi akčními skupinami. Dobrá spolupráce mezi všemi subjekty a její výsledky povedou k udržitelnosti. Dát najevo, že na budoucnosti venkova nám záleží a toto poselství šířit dál.

8 Seznam použitých zdrojů

BARTHELEMY, P.A., VIDAL, C.: *Rural realities in the European Union*. In European Commission (1999): *Agri culture, Environment, Rural Development - Facts and Figures: A Challenge for Agruculture*. Bursels

BINEK, Jan. *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno: Georgetown, 2007. ISBN 978-80-86251-22-6. ISSN 80-251-19-5.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

FOJTÍKOVÁ, Lenka a Marian LEBIEDZIK. *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-939-9.

HÁK, Tomáš a Ivan RYNDA. *Trvale udržitelný rozvoj a cestovní ruch v České republice. EKO - ekologie a společnost*. ČNTL: Praha, 2000, 11(3), 2-4. ISSN 1210-4728.

HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-549-3.

CHROMÝ, Pavel. *Miscellanea geographica: sborník katedry geografie pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni*. Plzeň: Západočeská univerzita, 1993. ISBN 978-80-7043-663-9. ISSN 1213-7901.

MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.

MAJEROVÁ, Věra, Tomáš KOSTELECKÝ a Luděk SÝKORA. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina*. Praha: Grada, 2011. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-4093-5.

MEZŘICKÝ, Václav, ed. *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-003-8.

MOLDAN, Bedřich. *Ekologická dimenze udržitelného rozvoje*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0246-6.

KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9.

PAVLÍK, Marek. *Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti*. Praha: Grada, 2014. Manažer. ISBN 978-80-247-5256-3.

PELCL, Petr. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice: zpráva z výzkumného projektu 2007-2008*. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, CpKP západní Čechy, 2008. Venkov. ISBN 978-80-86902-74-6.

PĚLUCHA, Martin. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, 2006. ISBN 80-86684-42-3.

SOJKA, Milan a Bronislav KONEČNÝ. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-258-9.

ŠKARABELOVÁ, Simona. *Marketing ve veřejném sektoru: distanční studijní opora*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2007. ISBN 9788021042926.

Ostatní zdroje

ČEPELKA, Oldřich. *Iniciativa Evropské unie: LEADER pro rozvoj venkova* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2001, 117 s. [cit. 2018-08-20]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/>

BINEK, Jan a kolektiv. *Kritéria vymezení venkovských sídel* [online]. Praha: Sociologická laboratoř ČZU, 2007, [cit. 2018-09-15]. Dostupné z: <http://www.czechrural.cz/cs/>

PERLÍN, Radim. *Vymezení venkovských obcí v Česku*, Obec a finance 2009, č.2, s.38-41 v Deníku veřejné správy publikováno 14. 7. 2009 (Ministerstvo zemědělství, PRV 2007-2013)

Aktivita ÚÚR v oblasti rozvoje mikroregionů, RNDr. Vladimíra Labounková, Ústav územní rozvoje Brno. [cit. 21.09.2018]. Dostupné z: <https://slideplayer.cz/slide/3427126/>

Český statistický úřad, 2018 [online]. [cit. 21.09.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Euroskop, 2005-2018 [online]. Vláda České republiky. [cit. 25.10.2018]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/>

Evropská komise, 2018 [online]. [cit. 22.09.2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/index_cs

MAS Splav z.s., 2018 [online]. Dostupné z: <https://www.sdruzenisplav.cz/>

MAS Pohoda venkova z.s., 2016 [online]. Dostupné z: <https://www.pohodavenkova.cz/>

Místní akční skupiny jako platformy pro různé aktivity regionálního rozvoje, 2015. NSMAS. [cit. 16.9.2018]. Dostupné z: <https://www.nsmas.cz/>

Národní síť místních akčních skupin, 2018 [online]. NSMAS. [cit. 16.9.2018]. Dostupné z: <https://www.nsmas.cz/>

Státní zemědělský intervenční fond, 2013 [online]. SZIF. [cit. 19.10.2018]. Dostupné z <https://szif.cz/>

9 Přílohy

Strukturovaný rozhovor

Vážení občané, dovoluji si Vás požádat o součinnost. Ráda bych Vás požádala o vyplnění několika otázek týkajících se veřejného mínění a povědomí o Místní akční skupině, která působí na území, kde žijete. Otázky jsou rozděleny do třech skupin. První je identifikační karta respondenta, která slouží k bližší identifikaci. Druhá skupina otázek má za úkol zhodnocení kvality života ve Vaší obci a poslední část otázek je zaměřena na zjištění, jak silné je povědomí o místních akčních skupinách.

Odpovědi jsou anonymní a získaná data budou sloužit pouze k účelům vypracování diplomové práce na téma „Místní akční skupiny a jejich udržitelný rozvoj“.

Předem Vám děkuji za Váš čas.

Lenka Hlavsová

část první

IDENTIFIKAČNÍ KARTA RESPONDENTA

Vyberte prosím vždy jednu z možností a tu zakroužkujte.

1. Jste žena / muž

2. Věk

- a) 0 – 18
- b) 19 – 40
- c) 41 – 65
- d) 66 a více

3. Dosažené vzdělání

- a) základní
- b) středoškolské
- c) vyšší odborné / vysokoškolské

4. Pracovní poměr

- a) žák / student
- b) zaměstnanec
- c) OSVČ
- d) senior
- e) nezaměstnaný

5. Uveďte prosím název obce, ve které žijete.....

část druhá

6. Zhodnocení kvality života

Kvalitu života můžeme rozdělit do tří základních oblastí – sociální, ekonomická a environmentální. Z každé oblasti uvedu několik příkladů a Vás prosím o zaznamenání Vašeho hodnocení stavu. Hodnocení proveďte prosím známkováním jako ve škole (od 1 do 5). Zhodnoťte současný stav a stav budoucí u oblastí, které by jste chtěli nejvíce rozvíjet.

Oblast	Současný stav	Budoucí stav
Zdraví, zdravotní péče		
Zaměstnanost		
Konkurenceschopnost		
Vzdělání (MŠ, ZŠ, SŠ)		
Rodiny a domácnost		
Život v komunitě, aktivity občanů		
Bydlení		
Místní životní prostředí		
Doprava		
Bezpečnost a kriminalita		
Bydlení		
Cestovní ruch		
Podpora zemědělství a místní produkce, farmy		

část třetí

7. Víte, co znamená Místní akční skupina?

a) ano

b) ne

8. Víte, které Místní akční skupiny je členem Vaše obec?

a) ano

b) ne

9. Znáte alespoň jeden projekt, který byl zrealizován ve Vaší obci za pomoci Místní akční skupiny?

a) ano

b) ne

10. Máte povědomí, jak Místní akční skupiny pracují a co je jejich hlavní činností?

a) ano

b) ne

11. Co si představujete pod pojmem „Udržitelnost“? (vypisovací otázka)

.....
.....

12. Jste ochotni se osobně zapojit do činnosti, týkající se rozvoje Vaší obce / území?

a) ano

b) ne

Děkuji Vám za Váš čas a odpovědi.

Obrázek 5 Národní síť Místních akčních skupin – mapa České republiky

Zdroj: NS MAS ČR

Obrázek 6 Přehled místních akčních skupin královéhradeckého kraje

Zdroj: www.kr-kralovehradecky.cz